

بانک بندی امتحان نهایی

نمره	موضوع	مهارت های زبانی
۱	تشخیص معنای کلمه در جمله	مهارت واژه شناسی (۲ نمره)
۰/۵	مترادف و متضاد	
۰/۲۵	تشخیص کلمه ناهماهنگ	
۰/۲۵	نوشتن مفرد یا جمع اسم	مهارت ترجمه به فارسی (۹ نمره)
۷/۵	ترجمه جملات از عربی به فارسی	
۰/۵	انتخاب گزینه درست در ترجمه عربی به فارسی	
۱	تکمیل ترجمه ناقص	مهارت شناخت و کاربرد قواعد (۷ نمره)
۲	ترجمه دقیق انواع فعل	
۳	تشخیص محل اعرابی کلمات و تحلیل صرفی یا موارد دیگر	
۲	تشخیص و ترجمه اسم فاعل، اسم مفعول، اسم مبالغه، اسم مکان و اسم تفضیل	مهارت درک و فهم (۲ نمره)
۱	وصل کردن واژگان به توضیحات مناسب یا پر کردن جاهای خالی با گزینه های مناسب	
۱	درک مطلب یا تعیین درست و نادرست بودن جملات بر اساس مفهوم آنها یا موارد دیگر	
۲۰	جمع	

نوبت شهر يور ماه ١٤٠٠	رشته: رياضي فزيك - علوم تجربي	سؤالات امتحان نهايي درس: عربي ٣
مدت امتحان: ٨٠ دقيقه	تاريخ امتحان: ١٤٠٠/٠٦/٣١	پايزه وازدهم دوره و دوم متوسطه

ردیف	سؤالات	نمره
١	ترجم الكلمات التي تحته خطاً: (الف) قد حَدَّثَنَا الْقُرْآنُ الْكَرِيمُ عَنْ سِيَرَةِ الْأَنْبِيَاءِ. (ب) أَتَذَكَّرُ خِيَامَ الْحِجَابِ. (ج) رُبَّ كِتَابٍ يَنْصَفُّهُ قَارِئُهُ. (د) إِنَّهُ مِنْ كِبَارِ أَهْلِ الشَّامِ.	١
٢	عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ وَ الْمُتَرَادِفَ: (الغذاء - الصُّعُود - النَّزاع - الطَّعام - أَطْلَق - السَّلْم) (الف) (..... =) (ب) (..... ≠)	٠/٥
٣	الف) عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ: (١) النَّقُوش (٢) الرُّسُوم (٣) الْكِتَابَات (٤) الْأَقْوَام	٠/٢٥
	ب) أَكْتُبْ جَمْعَ الْكَلِمَةِ: الظرف:	٠/٢٥
٤	ترجم العبارات إلى الفارسيّة: (الف) ﴿أُيْحَسِبُ الْإِنْسَانَ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾ (ب) هَذَا الَّذِي تَعْرِفُ الْبَطْحَاءَ وَطَأْتَهُ. (ج) الْإِنْسَانُ الْعَاقِلُ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَجِدَ غِذَاءً فَكْرِيًّا فِي كُلِّ مَوْضِعٍ. (د) كُلُّ كَاتِبٍ قَدْ وَصَفَ نَابِلِيُونَ بِأوصافٍ. (هـ) مَدَحَ الْفَرَزْدَقُ خُلَفَاءَ بَنِي أُمَيَّةٍ وَ نَالَ جَوَائِزَهُمْ. (و) الْآثَارُ الْقَدِيمَةُ تُؤَكِّدُ اهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِالْدينِ. (ز) الْغَارُ يَقَعُ فَوْقَ جَبَلٍ مُرْتَفِعٍ لَا يَسْتَطِيعُ صُعودُهُ إِلَّا الْأَقْوِيَاءُ. (ح) مَنْ هَذَا الَّذِي قَدْ سَمَخَ النَّاسَ لَهُ بِاسْتِلامِ الْحَجَرِ!؟ (ط) فِي أَخْدِ الْأعيَادِ لَنَا خَرَجَ قَوْمُهُ مِنْ مَدِينَتِهِمْ، بَقِيَ إِبْرَاهِيمُ (ع) وَحِيداً. (ي) خَافَ هِشَامٌ مِنْ أَنْ يَعْرِفَهُ أَهْلُ الشَّامِ وَ يَرْغَبُوا فِيهِ رَغْبَةَ الْمُحِبِّينِ. (ك) لِكَيْتِكَ أَدْبَيْتَ فَرِيضَةَ الْحَجِّ فِي السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ مَعَ أُمِّي. (ل) الْعِلْمُ صَيْدٌ وَ الْكِتَابَةُ قَيْدٌ فَتَيَّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ.	٠/٥ ٠/٥ ٠/٥ ٠/٥ ٠/٥ ٠/٥ ٠/٧٥ ٠/٧٥ ٠/٧٥ ٠/٧٥ ٠/٧٥

۵/۵	<p>۵) إنتخب الصحيح في الترجمة:</p> <p>الف) حينما أرى الناس يذهبون إلى الحج، تمرُّ أمامي ذكرياتي.</p> <p>۱: وقتی مردم را می‌بینم که به حج می‌روند، خاطراتم از برابرم می‌گذرند.</p> <p>۲: وقتی مردم را دیدم که به حج می‌روند، خاطرات از برابرم می‌گذرند.</p> <p>ب) لا أظنُّ أنَّ هناك كُتُباً مُكْرَرةً.</p> <p>۱: گمان نمی‌کردم آنجا کتاب‌های تکراری است.</p> <p>۲: گمان نمی‌کنم کتاب‌های تکراری وجود داشته باشد.</p>	
۱	<p>۶) كَمِّلِ الْفَرَاقَاتِ فِي التَّرْجُمَةِ الْفَارْسِيَّةِ:</p> <p>الف) أنا أتممتُ أن أتشرفَ معَ أقربائي لزيارةِ مكةَ مرةً أُخرى.</p> <p>من که بار دیگر با به زیارتِ مکه مشرف شوم.</p> <p>ب) كانَ الفرزدقُ مُجَبِّناً لأهلِ البيتِ (ع) وَ كانَ يُسْتَشَرُّ حُبَّهُ عِنْدَ خُلَفَاءِ بَنِي أُمَيَّةَ.</p> <p>فرزدق اهل بیت بود و دوستی‌اش را نزد خلفای بنی امیه</p>	
۲/۲۵	<p>۷) تَرَجِّمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطُّ:</p> <p>الف) خَرَجَ: (خارج شد)</p> <p>۱: لم يَخْرُجْ مِنَ الْبَيْتِ. ۲: لا تَخْرُجُوا مِنَ الصَّفِّ. ۳: هو قَدِ خَرَجَ مِنَ الْمَدْرَسَةِ.</p> <p>ب) دَكَرَ: (یاد کرد)</p> <p>۱: أُدَكِّرُوا رِبَكُم. ۲: قَدِ يَدَكِّرُ جَدِّي صَدِيقَهُ. ۳: أَنْتُمْ مَا دَكَّرْتُمْ صَدِيقَكُم.</p> <p>ج) أَرْسَلَ: (فرستاد)</p> <p>۱: لِيُرْسِلَ جَوَابَهُ. ۲: هو مُرْسِلٌ هَذِهِ الرِّسَالَةِ. ۳: هُم يُرْسِلُونَ الْخَبَرَ.</p>	۸
۱	<p>۸) الف) رِیْحَتْ عَن هَذِهِ الْأَسْمَاءِ فِي الْجُمْلِ: (۱: اسم الفاعل ۲: اسم المفعول ۳: اسم التفضیل ۴: اسم المبالغة)</p> <p>كُلُّ مُسْلِمٍ حِينَما يَتَذَكَّرُ مَكَّةَ الْمَكْرَمَةَ يَشْتاقُ أَنْ يَزورها. - إِنَّه رَجُلٌ صَبْرًا فِي عَمَلِهِ. - إِنَّها مِنْ أَعْجَبِ الْأَسْمَاكِ.</p>	
۵/۷۵	<p>ب) تَرَجِّمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطُّ:</p> <p>۱: قَدْ أَصَافَ الْعَقَادُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ الْعَرَبِيَّةِ أَكْثَرَ مِنْ مِئَةِ كِتابٍ. ۲: شَاهَدُوا أَصْنامَهُمْ مُكَشَّرَةً.</p>	
۵/۲۵	<p>۹) عَيَّنِ الْجُمْلَةَ الَّتِي حُذِفَ فِيهَا الْمُسْتَنْتَنِي مِنْهُ:</p> <p>الف) ﴿لَا يَنبَأُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكافِرُونَ﴾ ب) حَلَّ الطُّلابُ مَسائِلَ الرِّياضِيَّاتِ إِلَّا مَسْأَلَةً.</p>	
۱۲/۵	<p>۱۰) مَيِّزْ فِي الْعِبَارَاتِ: (۱: المفعول المطلق ۲: نوع المفعول المطلق ۳: الحال ۴: المُسْتَنْتَنِي ۵: المُسْتَنْتَنِي مِنْهُ)</p> <p>الف) لا تَعَلَّمْ رَمِيلا تِي اللُّغَةَ الْفَرَنسِيَّةَ إِلَّا عَطِيَّةً. ب) جَلَسَ هِشامُ عَلَيْهِ جُلوسَ الْأَمْرَاءِ.</p> <p>ج) الطَّالِبَتانِ تَقْرآنِ دُرُوسَهُما مُجَدِّتَيْنِ.</p>	

۱	عَيِّنِ الْمَحَلَّ الإِعْرَابِيَّ للكلماتِ التي تحتهَا حَطُّ: الف) أَضْعَفُ النَّاسِ مَنْ ضَعُفَ عَنِ كِتْمَانِ سِرِّهِ. ب) يَرَى الطَّائِرُ الذَّكِيَّ حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا.				
۱	عَيِّنِ الصَّحِيحَ لِلْفَرَاغِ: (يطوفون - المطار - يطردون - عربته - علم - الخنيف) (كلمتان زائدتان) الف) رَفَعَتِ الْفَائِزَةُ الْأُولَى فِي الْمُبَارَاةِ لِيْرَانِ. ب) مَكَانٌ يَرْكَبُ الْمُسَافِرُونَ الطَّائِرَةَ لِلذَّهَابِ إِلَى الشَّفْرِ. ج) تَارِكٌ لِلْبَاطِلِ وَ مَتَمَائِلٌ إِلَى التَّيْنِ الْحَقِّ. د) مَرَاتٍ حَوْلَ بَيْتِ اللَّهِ لِأَدَاءِ مَنَاسِكِ الْحَجِّ.				
۱	عَيِّنِ الصَّحِيحَ وَ الْخَطَأَ حَسَبَ الْحَقِيْقَةِ وَ الْوَاقِعِ: الف) الْيَمَّةُ مَكَانٌ وَقُوفُ السِّيَّارَاتِ وَ الْحَافِلَاتِ. ب) عَلَّقَ إِبْرَاهِيمُ (ع) النَّاسَ عَلَى كَتِفِ أَصْغَرِ الْأَضْنَامِ. ج) تَعَلَّمَ الْعَقَّادُ الْإِنْجِلِيزِيَّةَ مِنَ السِّيَّاحِ. د) عِنْدَ الشَّدَائِدِ يُعْرِفُ الْإِثْوَانُ.				
۱۵	عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ الْمَحَلِّ الإِعْرَابِيِّ. الْحِكْمَةُ لَا تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ.				
<table border="1"> <tr> <td>الف) لَا تَعْمُرُ:</td> <td>۱: فَعَلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، غَائِبٌ، مَعْلُومٌ / خَبِرٌ ۲: فَعَلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُخَاطَبٌ / فَعَلٌ وَ فَاعِلٌ</td> </tr> <tr> <td>ب) الْجَبَّارِ:</td> <td>۱: إِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ / مُضَافٌ إِلَيْهِ ۲: إِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، إِسْمٌ مَبَالِغَةٌ / صِفَةٌ</td> </tr> </table>		الف) لَا تَعْمُرُ:	۱: فَعَلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، غَائِبٌ، مَعْلُومٌ / خَبِرٌ ۲: فَعَلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُخَاطَبٌ / فَعَلٌ وَ فَاعِلٌ	ب) الْجَبَّارِ:	۱: إِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ / مُضَافٌ إِلَيْهِ ۲: إِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، إِسْمٌ مَبَالِغَةٌ / صِفَةٌ
الف) لَا تَعْمُرُ:	۱: فَعَلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، غَائِبٌ، مَعْلُومٌ / خَبِرٌ ۲: فَعَلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُخَاطَبٌ / فَعَلٌ وَ فَاعِلٌ				
ب) الْجَبَّارِ:	۱: إِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ / مُضَافٌ إِلَيْهِ ۲: إِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، إِسْمٌ مَبَالِغَةٌ / صِفَةٌ				

پاسخ‌های تشریحی

۱	کلماتی را که زیرشان خط وجود دارد ترجمه کن: الف) روش و کردار، سرنوشت ب) چادرها ج) ورق می‌زند، سریع مطالعه می‌کند د) بزرگان
۲	مترادف و متضاد را مشخص کن: الف) الْغِذَاءُ = الطَّعَامُ (خوراک، غذا) ب) التَّزَاعُ (درگیری) ≠ السَّلْمُ (صلح، آرامش)
۳	الف) کلمه بیگانه (ناهماهنگ) را مشخص کن: ۱) نقاشی‌ها ۲) نقاشی‌ها ۳) نوشته‌ها ۴) قوم‌ها ب) جمع کلمه را بنویس: الظَّرْفُ ← الظَّرُوفُ (شرایط)
۴	عبارت‌ها را به فارسی ترجمه کن: الف) آیا انسان می‌پندارد که بیهوده رها می‌شود؟ ب) این کسی است که سرزمین مکه قدمگاهش را می‌شناسد. ج) انسان عاقل می‌تواند در هر موضوعی یک غذای فکری بیابد. د) هر نویسنده‌ای ناپلئون را با ویژگی‌هایی توصیف کرده است. ه) فرزندق خلفای بنی‌امیه را ستود و به جایزه‌هایشان دست یافت. و) آثار قدیمی توجه انسان را به دین تأکید می‌کند. ز) غار بالای کوهی بلند واقع است که فقط افراد قوی می‌توانند از آن بالا بروند. (...که جز افراد قوی نمی‌توانند از...) ح) این کیست که مردم به او اجازه داده‌اند که سنگ (حجرالأسود) را مسح کند؟!

<p>(ب) کلماتی را که زیرشان خط وجود دارد ترجمه کن:</p> <p>۱) الْمَكْتَبَةُ: کتابخانه (اسم مکان) / أَكْثَرُ: بیشتر (اسم تفضیل) ۲) مُكْتَسَرَةً: شکسته شده (اسم مفعول از ثلاثی مزید)</p> <p>۹ جمله‌ای را مشخص کن که در آن مستثنی منه حذف شده است:</p> <p>«الف»</p>	<p>ط) در یکی از عیدها وقتی قومش از شهر خود بیرون رفتند، ابراهیم (ع) تنها ماند.</p> <p>ی) هشام ترسید از اینکه مردم شام او را بشناسند و به او همانند دوستداران علاقمند شوند.</p> <p>ک) ولی تو فریضه حج را همراه مادرم در سال گذشته بجا آوردی.</p> <p>ل) دانش شکار است و نوشتن بند، پس دانش را با نوشتن به بند بکشید.</p>
<p>۱۰ در عبارات [موارد خواسته شده را] مشخص کن:</p> <p>۱ و ۲) جَلَسَ : مفعول مطلق نوعی ۳) مُجِدَّتَيْنِ: حال ۴) عَطِيَّةٌ: مستثنی ۵) زَمِيلَاتِي: مستثنی منه</p>	<p>۵ گزینۀ صحیح را در ترجمه انتخاب کن:</p> <p>الف) ۱) «أرى» فعل مضارع است ب) ۲) «أَطْنُ» فعل مضارع است نه ماضی. / واژه «هناك» معمولاً در ابتدای جمله به معنای «وجود دارد» می‌باشد.</p>
<p>۱۱ نقش کلماتی را که زیرشان خط هست مشخص کن:</p> <p>الف) أضعفُ: مبتدا / عَن كَيْتَمَانٍ: جار و مجرور ب) الطَّائِرُ: فاعل / حَيَوَانًا: مفعول</p>	<p>۶ جاهای خالی را در ترجمه فارسی کامل کن:</p> <p>الف) آرزو دارم (أَتَمَّتِي) / نزدیکانم (أَقْرِبَائِي) ب) دوستدار (مُحِبًّا) / پنهان می‌کرد (كَانَ يَسْتُرُّ)</p>
<p>۱۲ کلمه درست را برای جای خالی مشخص کن: (دو کلمه زائد است)</p> <p>الف) عَلِمَ (برنده اول در مسابقه، پرچم ایران را بالا برد). ب) المَطَارَ (فرودگاه، مکانی است که مسافران برای رفتن به سفر، سوار هواپیما می‌شوند). ج) الحَنَيفِ (يكتايرست، ترک‌کننده باطل و مایل به دین حق است). د) يَطُوفُونَ (حاجیان، چندبار پیرامون خانه خدا برای انجام مراسم حج طواف می‌کنند).</p>	<p>۷ کلماتی را که زیرشان خط هست ترجمه کن:</p> <p>الف) ۱) خارج نشد (لم + مضارع = ماضی منفی) ۲) خارج نشوید (فعل نهی) ۳) خارج شده است («قد + ماضی» معمولاً به صورت ماضی نقلی ترجمه می‌شود). ب) ۱) یاد کنید (فعل امر) ۲) گاهی یاد می‌کند («قد» بر سر فعل مضارع «گاهی»، یا «شاید» ترجمه می‌شود). ۳) یاد نکردید (ماضی منفی) ج) ۱) باید بفرستد (امر به لام؛ «لِ» در این حالت معادل «باید» می‌باشد و معنای فعل را به مضارع التزامی تبدیل می‌کند). ۲) فرستنده (اسم فاعل از ثلاثی مزید) ۳) می‌فرستند (فعل مضارع)</p>
<p>۱۳ [گزینۀ] درست و اشتباه را براساس حقیقت و واقعیت مشخص کن:</p> <p>الف) نادرست (قله، مکان ایستادن ماشین‌ها و اتوبوس‌ها است). ب) نادرست (ابراهیم (ع) تبر را روی کتف کوچک‌ترین بت‌ها آویزان کرد). ج) درست (عقاد، انگلیسی را از گردشگران یاد گرفت). د) درست (دوستان هنگام سختی‌ها شناخته می‌شوند).</p>	<p>۸ الف) این اسم‌ها را در جملات جست‌وجو کن:</p> <p>۱) مُسَلِّمٌ (اسم فاعل از ثلاثی مزید) ۲) الْمَكْرَمَةُ (اسم مفعول از ثلاثی مزید) ۳) أَعْجَبَ (اسم تفضیل) ۴) صَبَّارٌ (اسم مبالغه)</p>
<p>۱۴ گزینۀ درست را در مورد تجزیه و ترکیب مشخص کن:</p> <p>الف) ۱) فعل «لَا تَعْمُرُ» مربوط به «الحكمة» است؛ بنابراین در صیغه مفرد مؤنث غایب می‌باشد. ب) ۲) «الجبَّار» در نقش صفت است نه مضاف‌الیه.</p>	

نوبت خرداد ماه ۱۴۰۰	رشته: ریاضی فیزیک - علوم تجربی	سؤالات امتحان نهایی درس: عربی ۳
مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۰۳/۱۲	پایه و وزارت هم دوره و ممتوسط

ردیف	سؤالات	نمره
۱	ترجم الكلمات التي تحتها خط: الف) عبادته و شعائره كانت خرافية. ب) هذا الذي تعرف البطحاء وطأته. ج) العقاد صحفي و شاعر مصري. د) أتممت أن أزور هذه الأماكن.	۱
۲	عین المتضاد و المترادف: تكبر - تضيق - علق - أعان - تصغر - نصر الف) (..... =) ب) (..... ≠)	۰/۵
۳	الف) عین الكلمة الغريبة: الف) الغش (۱) الطائر (۲) الفندق (۳) الفراخ (۴)	۰/۲۵
	ب) أكتب جمع الكلمة: الفقير:	۰/۲۵
۴	ترجم الآيات و الأشعار إلى الفارسية: الف) ﴿ وَ أقيم وجهك للدين خنيفاً ﴾ ب) ﴿ أ أنت فعلت هذا بآلهتنا يا إبراهيم ﴾ ج) وَ لیس قولك: من هذا؟ بضائره د) ﴿ قالوا خزفوه و انصروا آلهتکم ﴾ ه) هذا ابن خير عباد الله كلهم هذا التقى التقى الطاهر العلم	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۱
۵	ترجم العبارات إلى الفارسية: الف) يا ليتني أذهب مرة أخرى إلى الحج. ب) الجسم القوي يجذب غذاء مناسباً لنفسه. ج) لقا وصل إلى الحجر، استلمه استلاماً سهلاً. د) هل رأيتما غار ثور الذي لجأ إليه النبي (ص)؟ ه) علمه القرآن تعليماً و رحل الفرزدق إلى خلفاء بني أمية بالشام. و) لا نشاهد في حياته إلا النشاط على زغم ظروفه القاسية. ز) لا شعب من شعوب الأرض إلا و كان له دين و طريقة للعبادة.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵
۶	انتخب الصحيح في الترجمة: الف) ما استطاعت أسرته أن ترسله إلى القاهرة لتكميل دراسته. ۱: خانوادهاش نتوانست که برای تکمیل تحصیلش او را به قاهره بفرستد. ۲: خانوادهاش نمی تواند برای تکمیل تحصیل، او را به قاهره بفرستد.	۰/۵

	(ب) أجب: لم تسألونني؟ اسألوا الصنم الكبير. ١: جواب داد: از من نپرسید، از بت بزرگ بپرسید. ٢: جواب داد: چرا از من می پرسید؟ از بت بزرگ بپرسید.
۱	كحل الفراغات في الترجمة الفارسية: الف) كان النبي (ص) يتعمد في قمة غار حراء. ب) الكنب تجارب الأمم على مآلآف السنين. كتابها تجرهبهاى در گذر سال هستند.
۲/۲۵	ترجم الأفعال و الكلمات التالية: الف) اجتهد (تلاش كرد) ١: لم يجتهد في عمله. ٢: هو قد يجتهد. ٣: من فضلكم اجتهدوا. ب) ستر (پوشاند) ١: إن الله ستار الذنوب. ٢: كان قد ستر علي وجهه. ٣: ما ستر وجهه. ج) جلس (نشست) ١: كان يجلس على الأرض. ٢: هم سوف يجلسون. ٣: هي جلست هناك.
۱/۲۵	الف) إبحث عن هذه الأسماء في الجمل: (١: اسم الفاعل ٢: اسم المفعول ٣: اسم المبالغة ٤: اسم المكان ٥: اسم التفضيل) ﴿ غفر لي ربي و جعلني من المكرمين ﴾ - الطالبان تقرأن دروسهما أكثر من صديقاتهما. - اشتد الإزدحام أمام الملعب الرياضي. الطباخ وضع الطعام على المنضدة.
٥/٥	ب) ترجم الكلمات التي تحتها خط: ١: أقرأ في حياة نابليون آراء ثلاثين كاتباً. ٢: هذا العمل أمتع من قراءة الموضوعات المتعددة.
٥/۲۵	عین الجملة التي حذف فيها المستثنى منه: الف) حل الطلاب مسائل الرياضيات إلا مسألة. ب) ما فاز إلا الصادق.
۱/۲۵	مميز في العبارات: (١: المفعول المطلق ٢: نوعه ٣: الحال ٤: الفعل المجهول ٥: المستثنى) الف) يبقى المحبس حياً و إن نقل إلى منازل الأموات. ب) ﴿كلم الله موسى تكليماً﴾ ج) كل شيء يرخص إذا كثرت إلا الأدب.
۱	عین المحل الإعرابي للكلمات التي تحتها خط: الف) الآثار القديمة تؤكد اهتمام الإنسان بالدين. ب) الحاج استلم الحجر الأسود بالكعبة الشريفة.

۱	<p>۱۳ عَيْنِ الصَّحِيحِ لِلْفَرَاغِ: (العَنْبِ - الطَّرُوفِ - الإِنْفَاقِ - التَّانُوْتَةُ - الغِلافِ - سُدى) (كلمتان زائدتان)</p> <p>الف) لا يَتَرَكُ اللهُ الإنسانَ</p> <p>ب) هي المرحلةُ الدَّرَاسِيَّةُ بَعْدَ الإبتدائيَّةِ.</p> <p>ج) سِعْرٌ يَرخُصُ فِي نِهَايَةِ الصَّيْفِ بِسَبَبِ وُفُورِهِ فِي السُّوقِ.</p> <p>د) يَنْقُصُ كُلُّ شَيْءٍ بِ إلَّا العِلْمَ.</p>				
۱	<p>۱۴ اِقْرَأِ النَّصَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ:</p> <p>«كَانَ الفَرَزْدَقُ مِنْ شُعَرَاءِ العَصْرِ الأُمَوِيِّ وَ مُحِبًّا لِأَهْلِ البَيْتِ (ع). وَ كَانَ يَسْتُرُ حُبَّهُ عِنْدَ حُلَفَاءِ بَنِي أُمَيَّةَ وَلَكِنَّهُ جَهَرَ بِهِ لَمَّا حَجَّ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ المَلِكِ فِي أَيَّامِ أَبِيهِ.»</p> <p>«سَمَكَةُ التِّيْلَانِيَا مِنْ أَغْرِبِ الأَسْمَاكِ تُدافِعُ عَن صِغَارِهَا وَ هِيَ تُسَيِّرُ مَعَهَا. إِنَّهَا تَعِيشُ فِي شَمَالِ إِفْرِيقِيَا. وَ تَبْلُغُ صِغَارَهَا عِنْدَ الخَطَرِ ثُمَّ تُخْرِجُهَا بَعْدَ زَوَالِ الخَطَرِ.»</p> <p>الف) متى جهر الفرزدقُ حُبَّهُ لِأَهْلِ البَيْتِ (ع)؟</p> <p>ب) مَنْ كَانَ الفَرَزْدَقُ؟</p> <p>ج) أينَ تَعِيشُ سَمَكَةُ التِّيْلَانِيَا؟</p> <p>د) مِمَّنْ تُدافِعُ السَّمَكَةُ؟</p>				
۰/۵	<p>۱۵ عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ المَحَلِّ الإِعْرَابِيِّ:</p> <p>طَلَبُ الحَاجَةِ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا أَشَدُّ مِنَ المَوْتِ.</p> <table border="1" data-bbox="507 1108 1292 1288"> <tr> <td data-bbox="507 1108 1141 1198">الف) الحَاجَةُ:</td> <td data-bbox="1141 1108 1292 1198"> <p>۱: اسمُ فاعلٍ، مَفْرَدٌ، مُؤنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَمِيَّةِ / فاعل</p> <p>۲: اسمٌ، مَفْرَدٌ، مُؤنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ / مضاف إليه</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="507 1198 1141 1288">ب) أَشَدُّ:</td> <td data-bbox="1141 1198 1292 1288"> <p>۱: اسمٌ تَفْضِيلٍ، مَفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ / خبر</p> <p>۲: مَصْدَرٌ، مَفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ / صِفَةٌ</p> </td> </tr> </table>	الف) الحَاجَةُ:	<p>۱: اسمُ فاعلٍ، مَفْرَدٌ، مُؤنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَمِيَّةِ / فاعل</p> <p>۲: اسمٌ، مَفْرَدٌ، مُؤنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ / مضاف إليه</p>	ب) أَشَدُّ:	<p>۱: اسمٌ تَفْضِيلٍ، مَفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ / خبر</p> <p>۲: مَصْدَرٌ، مَفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ / صِفَةٌ</p>
الف) الحَاجَةُ:	<p>۱: اسمُ فاعلٍ، مَفْرَدٌ، مُؤنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَمِيَّةِ / فاعل</p> <p>۲: اسمٌ، مَفْرَدٌ، مُؤنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ / مضاف إليه</p>				
ب) أَشَدُّ:	<p>۱: اسمٌ تَفْضِيلٍ، مَفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ / خبر</p> <p>۲: مَصْدَرٌ، مَفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ / صِفَةٌ</p>				

پاسخ‌های تشریحی

<p>۴ آیات و اشعار را به فارسی ترجمه کن:</p> <p>الف) با یکتاپرستی به دین روی آور.</p> <p>ب) ای ابراهیم، آیا تو با خدایان ما چنین کرده‌ای؟</p> <p>ج) و این گفته تو که «این کیست؟» زیان‌رساننده به او نیست.</p> <p>د) گفتند: او را بسوزانید و خدایان خود را یاری کنید.</p> <p>ه) این فرزندِ بهترین همهٔ بندگانِ خداست/ این پرهیزگارِ پاکِ پاکیزهٔ بزرگ قوم است.</p>	<p>۱ کلماتی را که زیرشان خط وجود دارد، ترجمه کن:</p> <p>الف) مراسم (ب) جای پا، گام (ج) روزنامه‌نگار</p> <p>د) دیدار کنم (نکته: آمدن «أَنْ» بر سر فعل مضارع، معنایش را به مضارع التزامی تبدیل می‌کند).</p> <p>۲ متضاد و مترادف را مشخص کن:</p> <p>الف) أَعَانَ = نَصَرَ (یاری کرد)</p> <p>ب) تَكَبَّرَ (بزرگ می‌شود) ≠ تَصَغَّرَ (کوچک می‌شود)</p>
<p>۵ عبارت‌ها را به فارسی ترجمه کن:</p> <p>الف) ای کاش من یک بار دیگر به حج بروم.</p> <p>ب) بدن نیرومند، غذای مناسبی را برای خودش جذب می‌کند.</p> <p>ج) وقتی به سنگ (حجرالأسود) رسید، آن را به راحتی مسح (لمس) کرد.</p>	<p>۳ الف) کلمهٔ بیگانه (ناهماهنگ) را مشخص کن:</p> <p>(۱) لانه (۲) پرنده (۳) هتِل (۴) جوجه‌ها</p> <p>ب) جمع کلمه را بنویس:</p> <p>الفقیر ← جمع الفقراء (فقیران، نیازمندان)</p>

- ۱۰ جمله‌ای را که در آن مستثنی‌منه حذف شده است، مشخص کن:
در گزینه «ب» مستثنی‌منه حذف شده است چون قبل از «الّا» کلمه‌ای وجود ندارد که «الصادق» (مستثنی) از آن استثناء شده باشد.
- ۱۱ در عبارت‌ها [موارد خواسته شده را] مشخص کن:
۱ و ۲- تکلیماً: مفعول مطلق تأکیدی ۳- حیّاً: حال
۴- نُقِلَ: فعل ماضی مجهول ۵- الأدب: مستثنی
- ۱۲ نقش کلماتی را که زیر آن‌ها خط وجود دارد مشخص کن:
الف) اهتمام: مفعول / الإنسان: مضاف‌الیه
ب) الحاج: مبتدا / الشَّريفة: صفت
- ۱۳ [کلمه] درست را برای جای خالی مشخص کن: (دوکلمه اضافی است).
الف) سُدَى (خداوند، انسان را بیهوده رها نمی‌کند).
ب) التَّابُوْتَةُ (دبیرستان، مرحله تحصیلی پس از ابتدایی است).
ج) العَيْب (قیمت انگور در آخر تابستان به سبب فراوان بودنش در بازار ارزان می‌شود).
د) الإنفاق (هر چیزی با انفاق کم می‌شود به جز علم).
- ۱۴ متن را بخوان سپس به سؤالات زیر پاسخ بده:
«فرزدق از شاعران روزگار اموی و دوستدار اهل بیت (ع) بود. دوستی‌اش را نزد خلفای بنی‌امیه پنهان می‌کرد، ولی وقتی که هشام‌بن‌عبدالملک در روزگار پدرش به حج رفت، آن را آشکار نمود.»
«ماهی تیلایا از عجیب‌ترین ماهیان است که از پچه‌های خود دفاع می‌کند، در حالی که با آن‌ها حرکت می‌کند. او در شمال آفریقا زندگی می‌کند و در زمان احساس خطر، پچه‌های خود را می‌بلعد و پس از رفع شدن خطر، آن‌ها را خارج می‌کند.»
الف) فرزدق دوستی‌اش را نسبت به اهل بیت (ع) چه وقت آشکار کرد؟ ← **جَهْرٌ حَتَّى لَمَّا حَجَّ هِشَامٌ فِي أَيَّامِ أَبِيهِ.** (دوستی‌اش را در زمانی که هشام در روزگار پدرش به حج رفت آشکار کرد).
ب) فرزدق چه کسی بود؟ ← **كَانَ الْفَرَزْدَقُ مِنْ شَعْرَاءِ الْعَصْرِ الْأُمَوِيِّ.** (فرزدق از شاعران عصر اموی بود).
ج) ماهی تیلایا کجا زندگی می‌کند؟ ← **تَعِيْشٌ فِي شَمَالِ إِفْرِيقِيَا.** (در شمال آفریقا زندگی می‌کند).
د) ماهی از چه کسی دفاع می‌کند؟ ← **تُدَافِعُ عَنْ صِغَارِهَا.** (از کودکانش دفاع می‌کند).
- ۱۵ [گزینه] درست را در تجزیه و ترکیب مشخص کن:
الف) ۲ ب) ۱

- د) آیا غار ثور را که پیامبر (ص) به آن پناه برد دیدید؟
ه) بی‌شک قرآن را به او یاد داد و فرزدق به سوی خلفای بنی‌امیه در شام کوچ کرد.
و) در زندگی او با وجود شرایط دشوارش [چیزی] به جز نشاط (شادابی) نمی‌بینیم. (یا: در زندگی او با وجود شرایط دشوارش فقط شادابی می‌بینیم).
ز) هیچ ملتی از ملت‌های [روی] زمین نیست مگر این‌که دین و روشی برای عبادت داشته است. («لا» در این جمله، لای نفی جنس است).

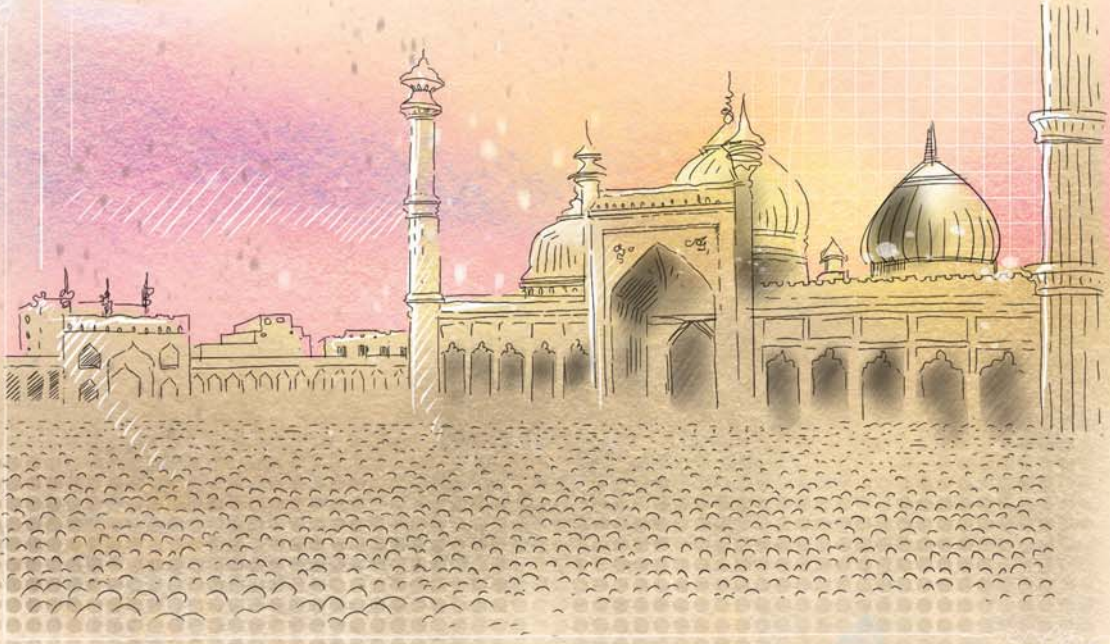
- ۶ [گزینه] درست را در ترجمه انتخاب کن:
الف) ۱ «ما اسْتَطَاعَتْ» ماضی منفی است.
ب) ۲ (نکته: «لِمَ» مخفّف «لِما» و به معنای «برای چه، چرا» می‌باشد).

- ۷ جاهای خالی را در ترجمه فارسی کامل کن:
الف) قَلَّةٌ قِيَمَةٌ / عِبَادَتٌ مِي كَرْد (كَانَ يَتَعَبَّدُ)
ب) اَمْتَهَا (الْأُمَّم) / هَزَارَان (آلاف)

- ۸ فعل‌ها و کلمات زیر را ترجمه کن:
الف) ۱- تلاش نکرد (لَمْ + مضارع ← ماضی منفی)
۲- گاهی تلاش می‌کند
۳- تلاش کنید (فعل امر در صیغه جمع مذکر مخاطب)
ب) ۱- بسیار پوشاننده («سَتَّار» اسم مبالغه است).
۲- پوشاننده بود (كَانَ + قَدْ + ماضی = ماضی بعید)
۳- نپوشاند (ما + ماضی = ماضی منفی)
ج) ۱- می‌نشست (ماضی استمراری)
۲- خواهند نشست («سَتَّ» یا «سَوْفَ» همراه فعل مضارع، معنای مستقبل یا آینده می‌دهد).
۳- نشست (فعل ماضی، مفرد مؤنث غایب)

- ۹ الف) این اسم‌ها را در جملات جستجو کن:
۱- الطَّالِبَاتُ: اسم فاعل (از ثلاثی مجزّد)
۲- المَكْرَمِينَ: اسم مفعول (از ثلاثی مزید)
۳- الطَّيَّاحُ: اسم مبالغه (بر وزن «فَعَال»)
۴- مَلْعَبٌ: اسم مکان (بر وزن «مَفْعَل»)
۵- أَكْثَرُ: اسم تفضیل (بر وزن «أفْعَل»)
ب) کلماتی که زیر آن‌ها خط وجود دارد ترجمه کن:
۱- نویسنده (اسم فاعل)
۲- لَدَتْ بَخْشٍ تَر (اسم تفضیل)

الأول الدروس

﴿ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفاً ﴾

بایک تپرسٹی به دین روی آور.

الدين والتدين

(دین و دینداری)

﴿ أقم وجهك ﴾	للدین	خنیفاً ﴿
روی آور	به دین	با یکتاپرستی
با یکتاپرستی به دین روی آور!		

بررسی کلمات مهم أقم: فعل امر / وَجْهٌ: مفعول / كَ: مضاف الیه / للدين: جار و مجرور

أَتَدِينُ	فَطِرِي	فِي	الْإِنْسَانِ.	وَ	التَّارِيخُ	يَقُولُ	لَنَا:
دینداری	فطری	در	انسان	و	تاریخ	می‌گوید	به ما
دینداری در انسان فطری است. و تاریخ به ما می‌گوید:							

بررسی کلمات مهم التَّائِبُ: مصدر ثلاثي مزيد از باب «تَفَعَّلَ» - مبتدا / فَطِرِي: خبر / الْإِنْسَانِ: مجرور به حرف جَزْ / التَّارِيخُ: مبتدا / يَقُولُ: فعل مضارع، ثلاثي مجزء - خبر / لَنَا: جار و مجرور

نکته حرف جَزْ «لِ» در هنگام اتصال به ضمائر متصل (به غیر از ضمیر «ي») به «لَ» تبدیل می‌شود. مانند: لَنَا، هُوَ، لَكَ، ...

لا	شَعْبٍ	مِنْ	شُعُوبِ	الأرضِ	إِلَّا	وَ	كَانَ	لَهُ	دِينٌ	و	طَرِيقَةٌ	لِلْعِبَادَةِ.
هیچ ... نیست	ملتّی	از	ملت‌های	زمین	مگر	و	بود	برای او	دینی	و	روشی	برای عبادت کردن
هیچ ملتّی از ملت‌های زمین نیست مگر این‌که دین و روشی برای عبادت کردن داشته است.												

بررسی کلمات مهم لا: لای نفی جنس / شُعُوبٍ: مجرور به حرف جَزْ / الأرضِ: از مؤنث‌های سماعی - مضاف الیه / كَانَ: فعل ماضی، ثلاثي مجزء، از افعال ناقصه / لَهُ: جار و مجرور / للعبادة: جار و مجرور

نکته ترجمه فعل ماضی را می‌توانیم با توجه به معنای جمله به صورت ماضی نقلی نیز ترجمه کنیم، همان‌طور که در جمله بالا فعل ماضی «كَانَ» به صورت ماضی نقلی ترجمه شده است.

نکته ترجمه ترکیب «كَانَ + لِ + اسم یا ضمیر متصل» بیان‌کننده مفهوم «داشتن» در زمان گذشته است. (كَانَ لَهُ: داشت، داشته است.)

فَالْآثَارُ	الْقَدِيمَةُ	الَّتِي	اكتَشَفَهَا	الْإِنْسَانُ،
پس آثار	قدیمی	که	کشف کرد آن‌ها را	انسان
پس آثار کهنی که انسان آن‌ها را کشف کرده،				

بررسی کلمات مهم الْآثَارُ: مبتدا / الْقَدِيمَةُ: صفت برای «الآثار» / الَّتِي: اسم موصول خاص - صفت / اكتَشَفَ: فعل ماضی - ثلاثي مزيد از باب «افتعال» / هَا: مفعول / الْإِنْسَانُ: فاعل

(۱) «لای نفی جنس» موضوع قواعد همین درس است؛ به بخش آموزش قواعد مراجعه کنید.

نکته: از آن جایی که با جمع‌های غیرعاقل به صورت مفرد مؤنث برخورد می‌شود، اگر بخواهیم برای آن‌ها فعل، صفت، ضمیر و ... بیاوریم، به صورت مفرد مؤنث آورده می‌شود. در جمله بالا نیز چون «الآثار» جمع غیرعاقل است، «القدیمة»، «التي» و ضمیر «ها» به صورت مؤنث آمده‌اند.

وَ الْخَضَارَاتُ الَّتِي عَرَفَهَا مِنْ خِلَالِ الْكِتَابَاتِ وَ التُّقُوشِ وَ الرُّسُومِ وَ الثَّمَانِيَلِ،
و تمدن‌ها که آن‌ها را شناخت از میان نوشته‌ها و نگاره‌ها و نقاشی‌ها و مجسمه‌ها
و تمدن‌هایی که آن‌ها را از طریق نوشته‌ها، نگاره‌ها، نقاشی‌ها و تندیس‌ها شناخته است،

بررسی کلمات مهم: الخضارات: مبتدا/ الّتی: اسم موصول خاص - صفت/ ها: مفعول/ خلال: مجرور به حرف جرّ/ الکتابات: مضاف‌الیه

نکته: ضمایر متصل هرگاه در انتهای فعل بیایند، نقش مفعول را دارند. (عَرَفَهَا) فعل مفعول

نکته: اسم‌های موصول خاص (الذی، الّتی، ...) بعد از اسم‌های «ال» دار در نقش صفت هستند. (الخضارات الّتی ...)

نکته ترجمه: اسم‌های معرفه به «ال» قبل از اسم موصول خاص غالباً به صورت نکره ترجمه می‌شوند. (الخضارات الّتی: تمدن‌هایی که ...)

تَوَكَّدُ	اهْتِمَامٌ	الْإِنْسَانِ	بِالَّذِينَ	وَ	تَدُلُّ	عَلَى	أَنَّهُ	فَطْرِيٌّ	فِي	وُجُودِهِ؛
تأکید می‌کند	توجه	انسان	به دین	و	دلالت می‌کند	بر	اینکه آن	فطری	در	وجود او
بر توجه انسان به دین تأکید می‌کند و دلالت می‌کند بر اینکه آن در وجود او فطری است؛										

بررسی کلمات مهم: تَوَكَّدُ: فعل مضارع، ثلاثی مزید از باب تفعیل - خبر برای «الآثار»/ اهتّمَام: مصدر ثلاثی مزید از باب افتعال -

مفعول/ الإنسان: مضاف‌الیه/ بالذّین: جارّ و مجرور/ أنّ: از حروف مشبّهة بالفعل/ وجود: مجرور به حرف جرّ ه: مضاف‌الیه

وَ	لَكِنَّ	عِبَادَتِهِ	وَ	شَعَائِرَهُ	كَانَتْ	خُرَافِيَّةً؛
و	اما	عبادت‌های او	و	مراسمش	بود	خرافی
اما عبادت‌ها و مراسم او خرافی بود؛						

بررسی کلمات مهم: لَكِنَّ: از حروف مشبّهة بالفعل/ ه: در «عبادته» و «شعائره» مضاف‌الیه/ كانت: از افعال ناقصه

نکته: ضمایر متصل (ه، هما، هم ... ک، کما، کم، ...) اگر به آخر اسم بچسبند، نقش مضاف‌الیه دارند.

مِثْلُ	تَعَدُّدِ	الْأَلِهَةِ	وَ	تَقْدِيمِ	الْقَرَابِينِ	لَهَا	لِكَسْبِ	رِضَاهَا	وَ	تَجَنُّبِ	شَرِّهَا.
مانند	فراوانی	خدایان	و	تقدیم	قربانی‌ها	برایشان	برای کسب	خشنودی آن‌ها	و	دوری کردن	بدی‌شان
مانند زیاد بودن خدایان و پیشکش کردن قربانی‌ها برای آن‌ها به خاطر به دست آوردن رضایتشان و دوری جستن از بدی آن‌ها.											

بررسی کلمات مهم: تَعَدُّدُ: مصدر ثلاثی مزید از باب «تَفَعَّلُ» - مضاف‌الیه/ الالهة: مضاف‌الیه/ تقدیم: مصدر ثلاثی مزید از باب

«تفعیل»/ القرابین: مضاف‌الیه/ لها: جارّ و مجرور/ لکسب: جارّ و مجرور/ رضا: مضاف‌الیه/ ها: مضاف‌الیه برای «رضا»/ تجنّب: مصدر

ثلاثی مزید از باب «تَفَعَّلُ»/ شَرّ: مضاف‌الیه/ ها: مضاف‌الیه

وَ	إِزْدَادَتْ	هَذِهِ	الْخُرَافَاتُ	فِي	أَدْيَانِ	التَّاسِ	عَلَى	مَرَّ	الْعُصُورِ.
و	زیاد شد	این	خرافات	در	دین‌های	مردم	بر	گذر کردن	عصرها
و در گذر زمان، این خرافات در دین‌های مردم افزایش یافت.									

بررسی کلمات مهم: إِزْدَادَتْ: فعل ماضی/ هذه: اسم اشاره - فاعل/ أديان: مجرور به حرف جرّ/ التّاس: مضاف‌الیه/ مرّ: مجرور به حرف

جرّ/ العصور: مضاف‌الیه

(۱) «حروف مشبّهة بالفعل» موضوع قواعد همین درس است؛ به بخش آموزش قواعد مراجعه کنید.

ولیکن	الله	تَبَارَكَ	وَ	تَعَالَى	لَمْ يَتْرِكْ	التَّاسِ	عَلَى	هَذِهِ	الحَالَةَ؛
ولی	خداوند	والا	و	بلندمرتبه	رها نکرد	مردم	بر	این	حالت

ولی خدای والا و بلندمرتبه، مردم را به این حالت رها نساخت؛

بررسی کلمات مهم لکن: از حروف مشبّهة بالفعل / الله: معرفه به عَلم / تَبَارَكَ: فعل ماضی، ثلاثی مزید از باب «تفَاعُل» / التَّاسِ: مفعول / هَذِهِ: مجرور به حرف جر

نکته ترجمه اگر قبل از فعل مضارع «لم» بیاید، معنایش را به ماضی منفی یا ماضی نقلی منفی تبدیل می‌کند. (لم يترك: رها نکرد، رها نکرده است.)
فعل مضارع ماضی منفی ماضی نقلی منفی

نکته واژه مقدّس «الله» هر چند ابتدایش «ال» دارد، اما چون اسم خاصّ است، معرفه به عَلم محسوب می‌شود نه معرفه به «ال».

نکته ترجمه گاهی برخی از فعل‌های ماضی مانند فعل‌هایی که بر مدح و ستایش خداوند دلالت دارند، به صورت صفت ترجمه می‌شوند.

(الله تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: خداوند والا و بلندمرتبه)

فعل فعل صفت صفت

فَقَدْ قَالَ	فِي	كِتَابِهِ	الْكَرِيمِ:	﴿أ﴾	يَحْسَبُ	الْإِنْسَانَ	أَنْ	يُتْرَكَ	سُدًى ﴿﴾
پس گفته است	در	کتابش	ارزشمند	آیا	گمان می‌کند	انسان	که	رها می‌شود	بیهوده

پس در کتاب ارزشمندش فرموده است: آیا انسان می‌پندارد که بیهوده رها می‌شود؟

بررسی کلمات مهم قَالَ: فعل ماضی / کتاب: مجرور به حرف جر / ه: مضاف‌الیه / الْكَرِيمِ: صفت «کتاب» / أ: حرف استفهام (پرسی).
الْإِنْسَانُ: فاعل / يُتْرَكَ: فعل مضارع مجهول

نکته در زبان عربی (برخلاف فارسی) اگر اسمی هم صفت داشته باشد و هم مضاف‌الیه، ابتدا مضاف‌الیه می‌آید و بعد صفت.

(کتابه الْكَرِيمِ: کتاب ارزشمند او)
مضاف‌الیه صفت مضاف‌الیه

لِذَلِكَ	أُرْسِلَ	إِلَيْهِمْ	الْأَنْبِيَاءَ	لِيُنَبِّئُوا	الصِّرَاطَ	الْمُسْتَقِيمَ	وَ	الَّذِينَ	الْحَقَّ.
به همین خاطر	فرستاد	به سوی آن‌ها	پیامبران	تا آشکار کنند	راه	راست	و	دین	حق

به همین خاطر پیامبران را به سوی آن‌ها فرستاد تا راه راست و دین حق را آشکار کنند.

بررسی کلمات مهم لِذَلِكَ: جَزَّ و مجرور / أُرْسِلَ: فعل ماضی، ثلاثی مزید از باب «إِفْعَال» / إِلَيْهِمْ: جَزَّ و مجرور / الْأَنْبِيَاءَ: مفعول / لِيُنَبِّئُوا: فعل مضارع ثلاثی مزید از باب «تَفْعِيل» (به خاطر آمدن «ل»، نون آن حذف شده است.) / الصِّرَاطَ: مفعول / الْمُسْتَقِيمَ: صفت / الَّذِينَ: معطوف (مربوط) به «الصِّرَاطَ» / الْحَقَّ: صفت

نکته ترجمه حروف «أَنْ، لَ، حَتَّى، كَيْ، لِكَيْ» قبل از فعل مضارع، معنای آن را به «مضارع التزامی» تبدیل می‌کنند.

وَ	قَدْ حَدَّثَنَا	الْقُرْآنُ	الْكَرِيمُ	عَنْ	سِيْرَةِ	الْأَنْبِيَاءِ	وَ	صِرَاعِهِمْ	مَعَ	أَقْوَامِهِمْ	الْكَافِرِينَ.
و	سخن گفته است با ما	قرآن	کریم	درباره	روش	پیامبران	و	درگیری آن‌ها	با	قوم‌هایشان	کافران

و قرآن کریم از روش پیامبران و درگیری آن‌ها با اقوام کافران با ما سخن گفته است.

بررسی کلمات مهم حَدَّثَ: فعل ماضی، ثلاثی مزید از باب تَفْعِيل / نا: مفعول / الْقُرْآنُ: فاعل / الْكَرِيمُ: صفت / سِيْرَةِ: مجرور به حرف جر / الْأَنْبِيَاءِ: مضاف‌الیه / صِرَاعٍ: معطوف به «سیره» / هم: مضاف‌الیه / أَقْوَامٍ: مضاف‌الیه / الْكَافِرِينَ: صفت «أَقْوَامٍ»

نکته ترجمه «قد» قبل از فعل ماضی، غالباً معنای آن را به ماضی نقلی تبدیل می‌کند. (قد حَدَّثَ: سخن گفته است.)
ماضی ماضی نقلی

وَ	لَتَذْكُرُوا	مَثَلًا	إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلَ	الَّذِي	حَاوَلُ	أَنْ	يُنْقِذَ	قَوْمَهُ	مِنْ	عِبَادَةِ	الْأَصْنَامِ.
و	باید یاد کنیم	مثلاً	ابراهیم خلیل	که	تلاش کرد	که	نجات دهد	مردمش	از	عبادت	بت‌ها

و به عنوان مثال باید از ابراهیم خلیل (ع) که تلاش کرد قومش را از پرستش بت‌ها نجات دهد، یاد کنیم.

بررسی کلمات مهم: ابراهیم: معرفه به علم - مفعول / الخلیل: صفت / الّذی: اسم موصول خاص - صفت / حاوّل: فعل ماضی، ثلاثی مزید از باب «مفاعلة» / يُنقِذُ: فعل مضارع، ثلاثی مزید از باب «إفعال» / قوم: مفعول / ه: مضاف الیه / عبادة: مجرور به حرف جر / الأصنام: مضاف الیه
نکته: «ل» در «لَتَذْكُرُوا» لام امر است؛ لام امر که معنای «باید» می‌دهد، بر سر صیغه‌های غایب و متکلم مضارع می‌آید. (ل + تَذْكُرُ ← لَتَذْكُرُوا: باید یاد کنیم)

فَفِي	أَخِيذِ	الْأَعْيَادِ	لَمَّا	خَرَجَ	قَوْمُهُ	مِنْ	مَدِينَتِهِمْ،	بَقِيَ	إِبْرَاهِيمَ (ع)	وَحِيدًا؛
پس در	یکی	عیدها	هنگامی که	خارج شد	قوم او	از	شهرشان	باقی ماند	ابراهیم	تنها

و در یکی از عیدها، هنگامی که قوم او از شهرشان خارج شدند، ابراهیم (ع) تنها ماند.

بررسی کلمات مهم: فی أخذ: جارّ و مجرور / الأعیاد: مضاف الیه / قوم: فاعل / ه: مضاف الیه / من مدینة: جارّ و مجرور / هم: مضاف الیه / ابراهیم: فاعل

فَحَمَلْ	فَأَسَأُ	وَ	كَسَّرَ	جَمِيعَ	الْأَصْنَامِ	فِي	الْمُعْبَدِ	إِلَّا	الصَّنَمَ	الْكَبِيرَ،
پس برداشت	تبری	و	شکست	تمام	بت‌ها	در	معبد	به جز	بت	بزرگ

پس تبری برداشت و همه بت‌ها را به جز بت بزرگ در معبد، شکست.

بررسی کلمات مهم: فأسأ: نکره - مفعول / كَسَّرَ: فعل ماضی، ثلاثی مزید از باب «تفعیل» / جمیع: مفعول / الأصنام: مضاف الیه / المعبد: اسم مکان - مجرور به حرف جر / الكبير: صفت

ثُمَّ	عَلَّقَ	الْفَأْسَ	عَلَى	كَتِفِهِ	وَ	تَرَكَ	الْمُعْبَدَ.
سپس	آویزان کرد	تبر	بر	دوشش	و	ترک کرد	معبد

سپس تبر را روی دوش او آویزان کرد و معبد را ترک نمود.

بررسی کلمات مهم: عَلَّقَ: فعل ماضی - ثلاثی مزید از باب «تفعیل» / الفأس: مفعول / كَتِفَ: مجرور به حرف جر / ه: مضاف الیه / المعبد: مفعول

وَ	لَمَّا	رَجَعَ	النَّاسُ	شَاهَدُوا	أَصْنَامَهُمْ	مُكْسَرَةً
و	وقتی که	برگشت	مردم	دیدند	بت‌هایشان	شکسته

و وقتی که مردم برگشتند، بت‌هایشان را شکسته دیدند.

بررسی کلمات مهم: النَّاسُ: فاعل / شاهدوا: فعل ماضی - ثلاثی مزید از باب «مفاعلة» / أصنام: مفعول / هُم: مضاف الیه / مُكْسَرَةً: اسم مفعول از ثلاثی مزید

وَ	ظَنُّوا	أَنَّ	إِبْرَاهِيمَ (ع)	هُوَ	الْفَاعِلُ،	فَأَحْضَرُوهُ	لِلْمُحَاكَمَةِ	وَ	سَأَلُوهُ:
و	گمان کردند	که	ابراهیم (ع)	او	انجام‌دهنده	پس حاضر کردند او را	برای محاکمه	و	پرسیدند از او

و گمان کردند که ابراهیم (ع) انجام‌دهنده [این کار] است، پس او را برای محاکمه حاضر کردند و از او پرسیدند:

بررسی کلمات مهم: ابراهیم: معرفه به علم / الفاعل: اسم فاعل از ثلاثی مجرد / أحضروا: فعل ماضی، جمع مذکر غایب، ثلاثی مزید از باب «إفعال» / ه در «أحضره» و «سأله»: مفعول / للمحاكمة: جارّ و مجرور

أ	أنت	فَعَلْتَ	هذا	بِأَلْهَتِنَا	يا	إبراهيم
آیا	تو	انجام دادی	این	با خدایان ما	ای	ابراهیم
آیا تو این [کار] را با خدایانمان انجام دادی ای ابراهیم؟						

بررسی کلمات مهم: أ: حرف استفهام (پرسشی) / أنت: ضمیر منفصل، مفرد مذکر مخاطب - مبتدا / فَعَلْتَ: فعل ماضی - خبر / هذا: اسم اشاره به نزدیک - مفعول / بِالْهَيْتَةِ: جاز و مجرور / نا: مضاف الیه

فَأَجَابَهُمْ:	لِمَ	تَسْأَلُونِنِي؟	إِسْأَلُوا	الصَّغْمُ	الْكَبِيرُ!
پس پاسخ داد به آن‌ها	برای چه	می‌پرسید از من	بپرسید	بت	بزرگ
پس به آن‌ها پاسخ داد: چرا از من می‌پرسید؟ از بت بزرگ سؤال کنید!					

بررسی کلمات مهم: أَجَابَ: فعل ماضی - مفرد مذکر غایب / هَم: مفعول / لِمَ: جاز و مجرور / تَسْأَلُونِنِي: (فعل مضارع + نون وقایه + ي: مفعول) / الصَّغْمُ: مفعول / الكَبِيرُ: صفت

نکته: «لِمَ» مخفَّف «لِما» می‌باشد؛ بنابراین جاز و مجرور محسوب می‌شود.

بَدَأَ	الْقَوْمُ	يَتَهَامَسُونَ:	«إِنَّ الصَّغْمَ لَا يَتَكَلَّمُ؛	إِنَّمَا يَقْصِدُ	إِبْرَاهِيمَ	الاسْتِهْزَاءَ	بِأَصْنَافِنَا.
شروع کرد	مردم	پیچ می‌کنند	همانا بت سخن نمی‌گوید	فقط قصد دارد	ابراهیم	مسخره کردن	به بت‌های ما
مردم شروع به پیچ کردن: «قطعاً بت سخن نمی‌گوید؛ ابراهیم فقط قصد دارد بت‌های ما را مسخره کند.»							

بررسی کلمات مهم: يَتَهَامَسُونَ: فعل مضارع، ثلاثي مزيد از «باب تفاعل» / إِنَّ: از حروف مشبّهة بالفعل / لَا يَتَكَلَّمُ: فعل مضارع منفی - ثلاثي مزيد از «باب تفعّل» / اِبْرَاهِيمَ: فاعل / الاستِهْزَاءَ: مصدر «باب استفعال» - مفعول / بِأَصْنَافِنَا: جاز و مجرور / نا: مضاف الیه

نکته ترجمه: هرگاه بعد از فعل «بدأ» شروع کرد» فعل مضارع بیاید، آن فعل مضارع به صورت مصدر ترجمه می‌شود.

(بَدَأَ ... يَتَهَامَسُونَ: شروع به پیچ کردن نمودند)
فعل مضارع مصدر

و هُنَا	قَالُوا	حَرَقُوهُ	وَ	انْضَرُوا	أَلْهَتَكُمْ
و این جا	گفتند	بسوزانید او را	و	یاری کنید	خدایانتان
و این جا [بود که] گفتند: او را بسوزانید و خدایانتان را یاری کنید!					

بررسی کلمات مهم: قَالُوا: فعل ماضی، جمع مذکر غایب / حَرَقُوا: فعل امر، ثلاثي مزيد از باب «تفعیل» / أَلْهَتَكُمْ: مفعول / كُمْ: مضاف الیه

نکته: «هُنَا» به معنای «اینجا» و «هُنَاكَ» به معنای «آن‌جا» قید مکان هستند.

فَقَدَّوْهُ	فِي	التَّارِ	فَأَنْقَذَهُ	اللَّهُ	وَمِنْهَا.
پس او را انداختند	در	آتش	پس او را نجات داد	خدا	از آن
پس او را در آتش افکندند و خداوند او را از آن نجات داد.					

بررسی کلمات مهم: «هُ» در «قَدَّوْهُ» و «أَنْقَذَهُ»: مفعول / التَّارِ: مجرور به حرف جرّ / أَنْقَذَ: فعل ماضی، ثلاثي مزيد از باب «إفعال» / اللَّهُ: معرفه به علم - فاعل / مِنْهَا: جاز و مجرور

نکته: برخی اسم‌ها در زبان عربی بدون داشتن قاعده و دلیل خاصی، مؤنث محسوب می‌شوند که به آن‌ها مؤنث‌های سماعی می‌گویند؛ مانند: أرض، شمس، نار، حرب (جنگ)، بئر (چاه) و ...

حوّل النَّصِّ

● عَيَّنَ الصَّحِيحُ وَالْخَطَأَ حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ. [درست و نادرست را براساس متن درس مشخص کن.]

۱) كان الهدف من تقديم القرابين للإلهة كسب رضاها و تَجَنُّبَ شَرِّهَا. هدف از تقدیم کردن قربانی‌ها به خدایان به دست آوردن رضایت آن‌ها و دوری جستن از بدی آن‌ها بود.

بررسی کلمات مهم تقدیم: مصدر ثلاثی مزید از باب «تفعیل» - مجرور به حرف جر/ القرابین: مضاف‌الیه/ للإلهة: جارّ و مجرور/ رضاها: (رضا: مضاف‌الیه / ها: مضاف‌الیه) / شَرِّهَا: (شَرَّ: مضاف‌الیه / ها: مضاف‌الیه)

۲) عَلَّقَ إِبْرَاهِيمَ (ع) الْفَأْسَ عَلَى كَيْفِ أَصْغَرَ الْأَصْنَامِ. ابراهیم (ع) تبر را روی شانه کوچک‌ترین بت‌ها آویزان کرد.

بررسی کلمات مهم عَلَّقَ: فعل ماضی، ثلاثی مزید از باب «تفعیل» / إِبْرَاهِيمَ: فاعل / الْفَأْسَ: مفعول / كَيْفَ: مجرور به حرف جر/ أَصْغَرَ: اسم تفضیل - مضاف‌الیه/ الْأَصْنَامِ: مضاف‌الیه

۳) لَمْ يَكُنْ لِبَعْضِ الشُّعُوبِ دِينٌ أَوْ طَرِيقَةٌ لِلْعِبَادَةِ. برخی ملت‌ها دین یا روشی برای پرستش نداشتند.

بررسی کلمات مهم لِبَعْضِ: جارّ و مجرور/ الشُّعُوبِ: مضاف‌الیه/ لِلْعِبَادَةِ: جارّ و مجرور

نکته «لَمْ» همراه فعل مضارع معنای ماضی منفی یا ماضی نقلی منفی می‌دهد. (لَمْ يَكُنْ: نبود، نبوده است)
مضارع ماضی منفی ماضی نقلی منفی

۴) الْأَثَارُ الْقَدِيمَةُ تُؤَكِّدُ اهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِالذِّينِ. آثار باستانی بر توجّه انسان به دین تأکید می‌کند.

بررسی کلمات مهم الْأَثَارُ: مبتدا/ الْقَدِيمَةُ: صفت/ تُؤَكِّدُ: فعل مضارع، ثلاثی مزید از باب «تفعیل» - خبر/ اهْتِمَامَ: مفعول/ الْإِنْسَانِ: مضاف‌الیه

بِالذِّينِ: جارّ و مجرور

۵) إِنَّ التَّنْذِيرَ فِطْرِيٌّ فِي الْإِنْسَانِ. دینداری در انسان فطری است.

۶) لَا يَتْرُكُ اللَّهُ الْإِنْسَانَ سُدىً. خداوند انسان را بیهوده رها نمی‌کند.

بررسی کلمات مهم اللَّهُ: فاعل/ الْإِنْسَانَ: مفعول

پاسخ ۱) درست، ۲) نادرست، ۳) نادرست، ۴) درست، ۵) درست، ۶) درست

آموزش قواعد

حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ

به حروف «إِنْ - أَنْ - كَأَنَّ - لَيْتَ - لَعَلَّ - لَكِنَّ» حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ می‌گویند. این حروف در ابتدای جملات اسمیه می‌آیند.

کاربرد و معانی حروف مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ:

۱) **إِنْ:** جمله بعد از خود را «تأکید» می‌کند و به معنای «قطعاً، همانا، به درستی‌که، بی‌گمان، ...» است.

مثال: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾

بی‌گمان خداوند پاداش نیکوکاران را تباہ نمی‌کند.

۲) **أَنَّ:** غالباً برای «پیوند دادن» میان دو جمله می‌آید و به معنای «که، این‌که» است.

مثال: ﴿قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

گفت: می‌دانم که خداوند بر هر چیزی تواناست.

و من أهم مواضفات هذه الشجرة أنها تُعطي أثماراً طول السنة:

و از مهم‌ترین ویژگی‌های این درخت این است که آن در طول سال میوه می‌دهد.

۱۴

دقت کنید:

- إِنْ: از حروف مشبّهه است / قبل از فعل نمی‌آید / در ابتدای جمله می‌آید / به معنای «همانا، به راستی، ...» است.
- أَنَّ: از حروف مشبّهه است / قبل از فعل نمی‌آید / در وسط جمله می‌آید / به معنای «که، این‌که» است.
- إِنْ: از حروف شرط است / قبل از فعل می‌آید / غالباً در ابتدای جمله می‌آید / به معنای «اگر» است.
- أَنَّ: از حروف ناصبه است / قبل از فعل می‌آید / در وسط جمله می‌آید / به معنای «که» است.

توجه: «لَأَنَّ» معمولاً به معنای «زیرا، برای این‌که» است.

مثال: - لماذا ما سافرت بالطائرة؟ چرا با هواپیما مسافرت نکردی؟

- لأنّ بطاقة الطائرة غالية. زیرا بلیط هواپیما گران است.

۳) **كَأَنَّ:** معمولاً برای بیان «تشبیه» و «حدس و گمان» می‌آید و به معنای «گویی، مانند، مثل این‌که، ...» است.

مثال: ﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾ آنان مانند یاقوت و مرجانند.

كَأَنَّ إرضاء جميع الناس غاية لا تُدرَكُ. گویی خشنود ساختن همه مردم هدفی است که به دست آورده نمی‌شود.

مواظب باشید: «كَأَنَّ» را با «كَانَ» که از افعال ناقصه (به معنای «بود») است، اشتباه نگیرید.

۴) **لَكِنَّ:** برای کامل کردن پیام و برطرف کردن ابهام جمله قبل از خودش می‌آید و به معنای «ولی، اما» است.

مثال: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾

بی‌گمان خداوند دارای بخشش بر مردم است، ولی بیشتر مردم سپاسگزاری نمی‌کنند.

(۱) اگرچه شما دانش‌آموزان عزیز با حروف ناصبه «أَنْ - لَنْ - كَيْ - لَكَيْ - حَتَّى - لِ» در پایه یازدهم آشنا شده‌اید، اما نام «حروف ناصبه» در کتاب‌های درسی ذکر نشده است.

۵ **لَيْتَ**: برای بیان «آرزو» می‌آید و به صورت «یا لَيْتَ» هم به کار می‌رود و به معنای «کاش، ای کاش» است.

مثال ﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ ثَرِيًّا﴾ و کافر می‌گوید: ای کاش من خاک بودم!

لَيْتَ الشُّرُورِ دَائِمٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا! کاش شادمانی در زندگی دنیا همیشگی باشد!

مواظب باشید «لَيْتَ» را با «لَيْسَ» که از افعال ناقصه (به معنای «نیست») می‌باشد، اشتباه نگیرید.

۶ **لَعَلَّ**: برای بیان «احتمال» یا «امیدوار بودن به امری یا موضوعی» به کار می‌رود و به معنای «شاید، امید است» می‌باشد.

مثال ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بدون شک ما قرآن را به [زبان] عربی قرار دادیم شاید (امید است) شما خردورزی کنید.

توجه برای این که حروف مشبّهه را بهتر به خاطر بسپارید، یادتان باشد به غیر از «لَيْتَ» همگی در حرف آخرشان تشدید دارند.

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ

ترجم هاتین الآيتين الكريمتين. [این دو آیه کریمه را ترجمه کن.]

۱ ﴿فهذا يوم البعث ولكنكم كنتم لا تعلمون﴾

۲ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَأَنَّهُمْ يُنْبِئُونَ مَرِصُوصٌ﴾

پاسخ

۱ این، روز رستاخیز است ولی شما نمی‌دانستید.

۲ به راستی خداوند کسانی را که صف در صف در راه او می‌جنگند، دوست دارد؛ گویی آن‌ها ساختمانی استوار هستند.

نمونه سؤال

إجعل في الفراغ حرفاً مناسباً من الحروف المشبّهة بالفعل. [در جای خالی حرف مناسبی از حروف مشبّهة بالفعل قرار بده.]

۱) مُسْتَقْبِلُ الْأُمَّةِ بِيَدِ الْمَعْلَمِ. (إِنَّ - أَنْ)

۲) الْأَغْنِيَاءُ لَا يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْفُقَرَاءِ. (لَيْتَ - لَكِرٌّ - لَعَلَّ)

۳) يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ. (أَنْ - لَكِرٌّ)

۴) أنت أجبت عن الأسئلة بسرعة ها كائت سهلة لك. (كَأَنَّ - أَنْ - لَيْتَ)

پاسخ

۱) إِنَّ (به راستی آینده امت به دست معلم است.)

۲) لَيْتَ (کاش ثروتمندان، اموال فقیران را نخورند.)

۳) أَنْ (بدان که دست خدا همراه جماعت است.)

۴) كَأَنَّ (تو به سؤالات به سرعت پاسخ دادی، گویی آن‌ها برایت آسان بودند.)

لای نفی جنس

لای نفی جنس قبل از اسم می‌آید و به معنای «هیچ ... نیست» می‌باشد.

مثال ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ جز آن چه به ما آموختی، هیچ دانشی نداریم.

لای نفی جنس

﴿لَا كَنْزَ أَعْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ﴾ هیچ گنجی بی‌نیازکننده‌تر از قناعت نیست.

لای نفی جنس

نکته لای نفی جنس قبل از فعل نمی‌آید.

نکته اسم بعد از لای نفی جنس «ال» و تنوین نمی‌گیرد.

إِحْتِزُّ نَفْسَكَ

ترجمه هذه الأحاديث حسب قواعد الدرس. [این حدیث‌ها را براساس قواعد درس ترجمه کن.]

(۱) لا خَيْرَ فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ.

(۲) لا جِهَادَ كَجِهَادِ النَّفْسِ.

(۳) لا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ.

(۴) لا فَقْرَ كَالْجَهْلِ وَ لا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ.

(۵) لا سَوْءَ أَسْوَأَ مِنَ الْكُذِبِ.

پاسخ

(۱) هیچ خیری در گفتاری نیست مگر این‌که همراه عمل باشد.

(۲) هیچ جهادی مانند جهاد نفس نیست.

(۳) هیچ لباسی زیباتر از تندرستی نیست.

(۴) هیچ فقری مانند نادانی و هیچ میراثی مانند ادب نیست.

(۵) هیچ بدی‌ای بدتر از دروغ نیست.

۱ «لا» به معنای «نه» در پاسخ به «هَلْ» و «أَ»

مثال - أأنت من بجنورد؟ آیا تو از بجنورد هستی؟

- لا، أنا من بیرجند. نه، من از بیرجند هستم (من بیرجندی هستم).

۲ لای نفی مضارع (لای نافی): قبل از فعل مضارع و برای منفی کردن آن می‌آید و در انتهای فعل تغییری ایجاد نمی‌کند. (آن را مجزوم نمی‌کند).

مثال إِيَّاهُ لَا يَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ. او به مدرسه نمی‌رود.

۳ لای نهی (لای ناهیه): قبل از فعل مضارع و برای ساختن فعل نهی می‌آید و در انتهای آن تغییری ایجاد می‌کند. **نکته** انواع «لا» (آن را مجزوم می‌کند).

الف) قبل از مضارع مخاطب

مثال لَا تَعْبُدْ إِلَّا اللَّهَ أَحَدًا! کسی را جز خداوند پرستش نکن!

ب) قبل از مضارع غایب و متکلم (به معنای «نباید»)

مثال لَا يَتْرُكُ التَّلْمِيذُ دَرْسَهُ أَبَدًا. دانش‌آموز هرگز نباید درسش را رها کند!

۴ لای نفی جنس: قبل از اسم می‌آید و به معنای «هیچ ... نیست» می‌باشد.

مثال لَا فَقْرَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ. هیچ فقری سخت‌تر از نادانی نیست.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ

املاً الفراع في ما يلي، ثم عيّن نوع «لا» فيه. [جای خالی را در آنچه می‌آید، پر کن سپس نوع «لا» را در آن مشخص کن.]

۱ ﴿ وَ لَا تَسْتَبُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيُسَبُّوا اللَّهَ ﴾

و به کسانی که به جای خدا فرا می‌خوانند،؛ زیرا که به خدا دشنام دهند.

پاسخ دشنام ندهید (لای نهی)

۲ ﴿ وَ لَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً ﴾

و گفتارشان تو را؛ زیرا ارجمندی، همه خداست.

پاسخ نباید ناراحت کند (لای نهی) - از آن

۳ ﴿ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴾

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که برابرند؟

پاسخ نمی‌دانند (لای نفی)

۴ ﴿ رَبَّنَا وَ لَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ﴾

[ای] پروردگار ما، آنچه را هیچ توانی نسبت به آن نداریم بر ما

پاسخ تحمیل نکن (لای نهی) - در «لا طاقت»: لای نفی جنس)

۵ ﴿ لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ ﴾

خدا رحم نمی‌کند به کسی که به مردم

پاسخ رحم نمی‌کند (لای نفی)

نمونه سؤال

ترجم العبارات التالية. [عبارات زیر را ترجمه کن.]

(۱) أنت تلميذٌ ذكيٌّ؛ لا زيبٌ فيه.

(۲) إنَّ القرآنَ لا يسمخُ للناسِ أن يتركوا الدنيا للحصول على الآخرة.

(۳) أيها الإنسانُ، لا تيأس من انتصار الصالحين في العالم.

(۴) لا حجاب بين الله و خلقه.

پاسخ

(۱) تو دانش‌آموز باهوشی هستی، هیچ شکی در آن نیست.

(۲) قرآن به مردم اجازه نمی‌دهد که دنیا را به خاطر دستیابی به آخرت ترک کنند.

(۳) ای انسان، از پیروزی درستکاران در جهان ناامید نشو.

(۴) بین خداوند و آفریدگانش هیچ مانعی وجود ندارد.

کارگاه ترجمه

نکته فعل مضارع بعد از «لَيْتَ» و «لَعَلَّ» به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود.

مثال لَيْتَ الْأَغْنِيَاءُ يُسَاعِدُونَ الْفُقَرَاءَ بَرَّغْبَةً! کاش ثروتمندان با رغبت به فقیران کمک کنند!

لَعَلَّ صَدِيقِي يُسَافِرُ إِلَى مَشْهَدِ الْمُقَدَّسَةِ هَذَا الْأُسْبُوعِ! شاید دوست من این هفته به مشهد مقدس سفر کند!

نمونه سؤال

ترجم العبارات التالية. [عبارات زیر را ترجمه کن.]

- لَيْتَ طَالِبِي الْعِلْمِ يَحْتَرِمُونَ مُعَلِّمِيهِمْ.
- لَعَلَّ الْأَرْضَ تَنْزَعُ بِاللِّبَاسِ الْأَخْضَرِ.
- لَيْتَ الْمُسْلِمِينَ يَعْتَمِدُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ.
- لَعَلَّ أَحَاكَ يُسَاعِدُكَ فِي الْمَشَاكِلِ.

پاسخ

- کاش جویندگان دانش به معلم‌هایشان احترام بگذارند.
- شاید زمین با لباس سبز آراسته شود.
- کاش مسلمانان به خودشان اعتماد کنند.
- شاید برادرت در مشکلات به تو کمک کند.

تمرین های کتاب درسی

التمرین الأول

أَيُّ كَلِمَةٍ مِنْ كَلِمَاتِ مُعْجَمِ الدَّرْسِ تُنَاسِبُ التَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةَ؟ [کدام کلمه از کلمات واژه‌نامه درس مناسب توضیحات زیر است؟]

١ أَلَةُ ذَاتِ يَدٍ مِنَ الْخَشَبِ وَ سِنَّةٌ عَرِيضَةٌ مِنَ الْحَدِيدِ يُقَطَّعُ بِهَا. [ابزاری دارای (با) دسته‌ای چوبی و دندانه‌ای پهن از آهن که با آن بریده می‌شود.]

بررسی کلمات مهم: يَدٍ: مضاف‌الیه / مِنَ الْخَشَبِ: جاز و مجرور / وَ: حرف عطف / سِنَّةٌ: معطوف به «يَدٍ» / عَرِيضَةٌ: صفت / الْحَدِيدِ: مجرور به حرف جر / يُقَطَّعُ: فعل مضارع مجهول - جمله وصفیه برای «أَلَةُ» / بِهَا: جاز و مجرور

نکته: «سِنَّةٌ» مؤنث سماعی است به همین خاطر از صفت مؤنث برای آن استفاده شده است. (سِنَّةٌ عَرِيضَةٌ)
صفت

٢ تَمَثَّالٌ مِنْ خَجَرٍ أَوْ خَشَبٍ أَوْ حَدِيدٍ يُغْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ. [مجسمه‌ای از سنگ، چوب یا آهن که به جای خدا پرستش می‌شود.]

بررسی کلمات مهم: مِنْ خَجَرٍ: جاز و مجرور / يُغْبَدُ: فعل مضارع مجهول - جمله وصفیه برای «تَمَثَّالٌ» / مِنْ دُونِ: جاز و مجرور / اللَّهُ: مضاف‌الیه

٣ عُضْوٌ مِنْ أَعْضَاءِ الْجِسْمِ يَقَعُ أَعْلَى الْجِدْعِ. [عضوی از اعضای بدن که بالای تنه قرار دارد.]

بررسی کلمات مهم: أَعْضَاءِ: مجرور به حرف جر / الْجِسْمِ: مضاف‌الیه / يَقَعُ: فعل مضارع - جمله وصفیه برای «عُضْوٌ» / الْجِدْعِ: مضاف‌الیه

٤ التَّارِكُ لِلْبَاطِلِ وَ الْمُتَمَائِلُ إِلَى الدِّينِ الْحَقِّ. [ترک‌کننده باطل و مایل به دین حق.]

بررسی کلمات مهم: التَّارِكُ: اسم فاعل از ثلاثی مجرد / لِلْبَاطِلِ: جاز و مجرور / الْمُتَمَائِلُ: اسم فاعل از ثلاثی مزید / الدِّينِ: مجرور به حرف جر /

الْحَقِّ: صفت

٥ إِنَّهُمْ بَدُّوا يَتَكَلَّمُونَ بِكَلَامٍ خَفِيٍّ. [آن‌ها با سخنی پنهان شروع به صحبت کردند.]

بررسی کلمات مهم: إِنَّ: از حروف مشبّهة بالفعل / يَتَكَلَّمُونَ: فعل مضارع، ثلاثی مزید از باب «تَفَعَّلَ» / بِكَلَامٍ: جاز و مجرور / خَفِيٍّ: صفت

پاسخ: ١ الفأس / تبر ٢ الصنم: بت ٣ الكتيب: شانه ٤ الحنيف: یکتاپرست ٥ بدؤوا يتهامسون: شروع به پیچ کردن

التمرین الثاني

تَرَجِّمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْحَرْفَ الْمَشَبَّهَ بِالْفِعْلِ وَ لَا التَّافِيَةَ لِلْجِنْسِ. [عبارات زیر را ترجمه کن سپس حرف مشبّه بالفعل و

لای نفی جنس را مشخص کن.]

١ ﴿ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَ جَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴾

[به او] گفته شد: وارد بهشت شو؛ گفت: ای کاش قوم من بدانند که پروردگارم مرا آمرزید و از گرامی‌شدگان قرار داد.

بررسی کلمات مهم: قِيلَ: فعل ماضی مجهول / الْجَنَّةَ: مفعول / قَالَ: فعل ماضی / لَيْتَ: از حروف مشبّهة بالفعل / بِمَا: جاز و مجرور / لِي: جاز و

مجرور / رَبِّي: مضاف‌الیه / جَعَلَنِي: (جَعَلَ: فعل ماضی + ن: نون وقایه + ي: مفعول) / الْمُكْرَمِينَ: اسم مفعول

از ثلاثی مزید - مجرور به حرف جر

نکته: «قوم» اگرچه به ظاهر مفرد است ولی معنای جمع دارد، به همین جهت فعل «يَعْلَمُونَ» بعد از آن به صورت جمع آمده است.

۲ ﴿ لَا تَخْزَنُ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ﴾ ناراحت نباش قطعاً خدا با ماست.

بررسی کلمات مهم لا تَخْزَنُ: فعل نهی / نا: مضاف الیه

۳ ﴿ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴾ هیچ معبودی جز خدا نیست.

۴ لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ. کسی که هیچ [وفای به] عهده ندارد، هیچ دینی ندارد.

بررسی کلمات مهم لَعْنٌ: جارّ و مجرور / له: جارّ و مجرور

۵ إِنَّ مِنْ السَّنَةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مَعَ صَئِفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ. رسم است که شخص همراه مهمانش تا در خانه برود.

بررسی کلمات مهم السَّنَةُ: مجرور به حرف جر / الرَّجُلُ: فاعل / صَئِفٌ: مضاف الیه / ه: مضاف الیه / بَابٌ: مجرور به حرف جر / الدَّارُ: مضاف الیه

یادآوری اگر قبل از فعل مضارع حرف «ان» بیاید، به صورت مضارع التزامی ترجمه می شود. (أن يَخْرُجَ: که بیرون بیاید).
مضارع التزامی

پاسخ ۱ لیت: از حروف مشبّهه ۲ اِنّ: از حروف مشبّهه ۳ لا: لای نفی جنس ۴ هر دو «لا»: لای نفی جنس ۵ اِنّ: از حروف مشبّهه

التمرین الثالث

الف) اِقْرَأِ الشِّعْرَ الْمُنْسُوبَ إِلَى الْإِمَامِ عَلِيِّ، ثُمَّ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطُّ. [شعر منسوب (نسبت داده شده) به امام علی را بخوان سپس ترجمه کلماتی را که زیرشان خط وجود دارد، مشخص کن.]

أَيُّهَا الْفَاجِرُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ إِنَّمَا النَّاسُ لِأُمِّ وَ لِأَبٍ

ای که نابخردانه افتخارکننده به دودمان هستی، مردم، تنها از یک مادر و یک پدرند.

هَلْ تَرَاهُمْ خُلِقُوا مِنْ فِضَّةٍ أَمْ حَدِيدٍ أَمْ نُحَاسٍ أَمْ ذَهَبٍ

آیا آنان را می بینی (می پنداری) که از نقره، آهن، مس یا طلا آفریده شده اند؟

بَلْ تَرَاهُمْ خُلِقُوا مِنْ طِينَةٍ هَلْ يَسُوُّ لَحْمٍ وَ عَظْمٍ وَ عَصَبٍ

بلکه آنان را می بینی از تکه گلی آفریده شده اند. آیا به جز گوشت و استخوان و بی اند؟

إِنَّمَا الْفَخْرُ لِعَقْلِ ثَابِتٍ وَ حَيَاءٍ وَ عَفَافٍ وَ أَدَبٍ

افتخار، تنها به خردی استوار، شرم، پاکدامنی و ادب است.

بررسی کلمات مهم النَّاسُ: مبتدا / لِأُمِّ: جارّ و مجرور - خبر / هل: حرف استفهام (پرسشی) / تَرَى: فعل مضارع / هُم: مفعول / لَحْمٌ: مضاف الیه /

عَظْمٌ: معطوف (مربوط) به «لحم» / عَصَبٌ: معطوف به «لحم» / الْفَخْرُ: مبتدا / لِعَقْلِ: جارّ و مجرور - خبر

نکته هرگاه ضمایر متصل (ه - هما - هُم - ... - ك - كُما - كُم - ... - ي - نا) به انتهای فعل بچسبند، در نقش مفعول هستند و اگر به انتهای اسم بچسبند، نقش مضاف الیه دارند.

ب) اِسْتَخْرِجْ مِنَ الْآيَاتِ اسْمَ الْفَاعِلِ، وَ الْفِعْلَ الْمَجْهُولَ، وَ الْجَارَ وَ الْمَجْرُورَ، وَ الصِّفَةَ وَ الْمَوْصُوفَ. [از میان بیتها اسم فاعل،

فعل مجهول، جارّ و مجرور و صفت و موصوف را استخراج کن.]

پاسخ اسم فاعل: الفاجر - ثابت / الفعل المجهول: خُلِقُوا / الجارّ وَ المجرور: بِالنَّسَبِ - لِأُمِّ - لِأَبٍ - مِنْ فِضَّةٍ - مِنْ طِينَةٍ - لِعَقْلِ /

الصِّفَةُ: ثَابِتٍ / الموصوف: عَقْلٍ

الشمیرن الرابع

ترجم الأَحَادِيثُ ثُمَّ عَيَّنَ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ. [احادیث را ترجمه کن سپس آنچه را که از تو خواسته شده مشخص کن.]

۱) كُلُّ طَعَامٍ لَا يُذَكَّرُ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ، لَا بَرَكَةَ فِيهِ. (الفعل المجهول و نوع «لا»)

هر غذایی که نام خدا بر آن ذکر نشود، هیچ برکتی در آن نیست.

بررسی کلمات مهم كُلُّ: مبتدا / طَعَامٍ: مضاف الیه / اللَّهُ: مضاف الیه / عَلَيْهِ: جار و مجرور / فِيهِ: جار و مجرور

پاسخ يُذَكَّرُ: فعل مضارع مجهول / «لا» در «لا يُذَكَّرُ» حرف نفی و در «لا بَرَكَةَ» لای نفی جنس

۲) لَا تَغْضَبْ، فَإِنَّ الْعَضْبَ مُسْئِدَةٌ. (نوع الفعل)

خشمگین مشو، زیرا خشم مایه تباهی است.

پاسخ لَا تَغْضَبْ: فعل نهی

۳) لَا تُفَرِّقْ أَشَدَّ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا عِبَادَةَ مِثْلَ التَّفَكُّرِ. (المضاف الیه و نوع «لا»)

هیچ فقری سخت تر از نادانی و هیچ عبادتی مانند اندیشیدن نیست.

بررسی کلمات مهم أَشَدَّ: اسم تفضیل / الْجَهْلِ: مجرور به حرف جر

پاسخ مضاف الیه: التَّفَكُّرُ / «لا» در هر دو عبارت، لای نفی جنس می باشد.

۴) لَا تَطْعَمُوا الْمَسَاكِينَ مِمَّا لَا تَأْكُلُونَ. (نوع «لا» و مفرد «مساکین»)

از آنچه [خودتان] نمی خورید، به نیازمندان غذا ندهید.

بررسی کلمات مهم لَا تَطْعَمُوا: فعل نهی، ثلاثی مزید از باب «إفعال» / الْمَسَاكِينَ: مفعول / مِمَّا: جار و مجرور

پاسخ «لا» در «لا تَطْعَمُوا» لای نهی و در «لا تَأْكُلُونَ» لای نفی است. / مفرد «مساکین»: مسکین

۵) لَا تُسَبِّوْا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ. (فعل النهي، و مُضَادَّ «عَدَاوَة»)

مردم را دشنام ندهید چراکه میان آن ها دشمنی کسب می کنید.

بررسی کلمات مهم النَّاسَ: مفعول / تَكْتَسِبُوا: فعل مضارع، ثلاثی مزید از باب «افتعال» / الْعَدَاوَةَ: مفعول / هُمْ: مضاف الیه

پاسخ لَا تُسَبِّوْا: فعل نهی / عَدَاوَة ≠ صَدَاقَة

۶) خُذُوا الْحَقَّ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَلَا تَأْخُذُوا الْبَاطِلَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ؛ كُنُوا نُقَادَ الْكَلَامِ. (المخَلَّ الإعرابي لما تحته حَطُّ)

حق را از اهل باطل بگیرد و باطل را از اهل حق نگیرد؛ نقدکننده سخن باشید.

بررسی کلمات مهم خُذُوا: فعل امر، جمع مذکر مخاطب از فعل «أخذ - يأخذ» / الْحَقِّ: مفعول / أَهْلِ: مجرور به حرف جر / لَا تَأْخُذُوا: فعل

نهی / الْحَقِّ: مضاف الیه / كُنُوا: فعل امر، جمع مذکر مخاطب از فعل «كان - يكون» / الْكَلَامِ: مضاف الیه

پاسخ الْبَاطِلَ: مضاف الیه / الْبَاطِلَ: مفعول / أَهْلِ: مجرور به حرف جر

التمرین الخامس

لِلتَّرْجَمَةِ. [برای ترجمه کردن. (ترجمه کن.)]

1 جَلَسَ : نشست	جَلَسْنَا : نشستیم الجالِس : نشسته	لا تَجْلِسُوا : ننشینید اجْلِسْ : بنشینید
2 أَجْلَسَ : نشانید	أَجْلِسْ : نشان لم يُجْلِسُوا : نشانند	لا تُجْلِسْ : نشان سَيُجْلِسُ : خواهد نشانید
3 عَلِمَ : دانست	قَدْ عَلِمَتْ : دانسته‌ای إِعْلَمْ : بدان	لَمْ أَعْلَمْ : ندانستم لا يَعْلَمُ : نمی‌داند
4 عَلَّمَ : یاد داد	قَدْ يُعَلِّمُ : گاهی یاد می‌دهد أُعَلِّمُ : یاد می‌دهم	لَنْ يُعَلِّمَ : یاد نخواهد داد لِيُعَلِّمَ : باید یاد دهد
5 قَطَعَ : برید	قُطِعَ : بریده شد المقطوع : بریده شده	كانا يُقَطَعانَ : می‌بریدند لا تَقْطَعُ : نَبِر
6 انْقَطَعَ : بریده شد	ما انْقَطَعَ : بریده نشد الانقطاع : بریده شدن	سَيَنْقَطِعُ : بریده خواهد شد لَنْ يَنْقَطِعَ : بریده نخواهد شد
7 عَفَرَ : آمرزید	قَدْ عَفَرَ : آمرزیده است المغفور : آمرزیده شده	لا يُعْفَرُ : آمرزیده نمی‌شود العفار : بسیار آمرزنده
8 اسْتَعْفَرَ : آمرزش خواست	قَدْ اسْتَعْفَرْتُمْ : آمرزش خواسته‌اید لا يَسْتَعْفِرُونَ : آمرزش نمی‌خواهند	الاستغفار : آمرزش خواستن أَسْتَعْفِرُ : آمرزش می‌خواهم

۲۲

التمرین السادس

إِقْرَأْ هَذِهِ الْأَنْشُودَةَ؛ ثُمَّ تَرَجِّمُهَا إِلَى الْفَارْسِيَّةِ. [این سرود را بخوان سپس آن را به فارسی ترجمه کن.]

يا إلهي يا إلهي يا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ

ای خدای من، ای خدای من، ای برآورنده دعاها!

بررسی کلمات مهم «ي» در «إلهي»: مضاف‌الیه/ مُجِيب: اسم فاعل از ثلاثی مزید/ الدَّعَوَات: مضاف‌الیه

اجْعَلِ الْيَوْمَ سَعِيداً وَ كَثِيرَ الْبَرَكَاتِ

امروز را خوش اقبال و پربرکت قرار بده!

بررسی کلمات مهم اجْعَل: فعل امر/ اليوم: مفعول أول/ سعيداً: مفعول دوم/ البركات: مضاف‌الیه

نکته برخی فعل‌ها در زبان عربی می‌توانند دو مفعول داشته باشند که به آن‌ها فعل‌های دومفعولی می‌گویند؛ مانند: جَعَلَ (قرار داد)،

أَعْطَى (داد، بخشید)، عَلَّمَ (یاد داد)، أَهْدَى (هدیه داد)، ...

وَ أَمَلًا الصَّذْرَ ائْتِشْرَاحًا وَ قَمِي بِالْبَسْمَاتِ

و سینه را از شادمانی و دهانم را از لبخندها پر کن!

بررسی کلمات مهم الصَّذْرَ: مفعول / بِالْبَسْمَاتِ: جارّ و مجرور

وَ أَعْتَيْ فِي دُرُوسِي وَ أَدَاءِ الْوَاجِبَاتِ

و مرا در درس‌هایم و انجام تکالیف یاری نما!

بررسی کلمات مهم أَعْتَيْ: از فعل «أَعَانَ - يُعِينُ» (أَعِنُ: فعل امر، ثلاثی مزید از بابِ إفعال + ن: نون وقایه + ی: مفعول) / دروس: مجرور به حرف جر /

ی: مضاف‌الیه / الْوَاجِبَاتِ: مضاف‌الیه

وَ أُنِزُّ عَقْلِي وَ قَلْبِي بِالْعُلُومِ التَّافِعَاتِ

و عقل و قلبم را با علوم سودمند روشن کن!

بررسی کلمات مهم أُنِزُّ: فعل امر از «أَنَزَّ - يُنِزُّ»، ثلاثی مزید از بابِ «إفعال» / عقل: مفعول / ی: مضاف‌الیه / قلب: معطوف به «عقل» /

ی: مضاف‌الیه / بِالْعُلُومِ: جارّ و مجرور / التَّافِعَاتِ: صفت

وَ اجْعَلِ التَّوْفِيقَ حَظِّي وَ نَصِيبِي فِي الْحَيَاةِ

و پیروزی را بخت و بهره‌ام در زندگی قرار بده!

بررسی کلمات مهم اجْعَلْ: فعل امر / التَّوْفِيقَ: مفعول اول / حَظًّا: مفعول دوم / «ی» در «حَظِّي» و «نصیبی»: مضاف‌الیه / الْحَيَاةِ: مجرور

به حرف جر

وَ أَمَلًا الدُّنْيَا سَلَامًا شَامِلًا كُلَّ الْجِهَاتِ

و دنیا را در همه جهت‌ها از صلحی فراگیر پر کن!

بررسی کلمات مهم اَمَلًا: فعل امر / الدُّنْيَا: اسم تفضیل مؤنث (مذکر آن: أَدْنَى) / شَامِلًا: اسم فاعل از ثلاثی مجرّد - صفت / الْجِهَاتِ: مضاف‌الیه

وَ اِخْمِنِي وَ اِخْمِ بِلَادِي مِنْ شُرُورِ الْحَادِثَاتِ

و از من و کشورم در برابر بدی‌های حوادث (پیشامدهای بد) نگهداری کن!

بررسی کلمات مهم اِخْمِنِي: (اِخْمِ: فعل امر از «حَمَى - يَحْمِي»، ثلاثی مجرّد + ن: نون وقایه + ی: مفعول) / بِلَادِي: مفعول / ی: مضاف‌الیه

شُرُورِ: مجرور به حرف جر / الْحَادِثَاتِ: مضاف‌الیه

التَّمَرُّنُ السَّابِعُ

صَغِّ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مَنَاسِبَةً. [در جای خالی کلمه مناسبی را قرار بده.]

۱) قَالَ الْإِمَامُ الْحَسَنُ (ع): «..... أَحْسَنَ الْحَسَنِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ.» (أَنْ) (إِنَّ) (لَكِنَّ)

امام حسن (ع) فرمود: همانا بهترین خوبی، اخلاق نیکو است.

بررسی کلمات مهم قَالَ: فعل ماضی / الْإِمَامُ: فاعل / الْحَسَنِ: مضاف‌الیه / الْحَسَنُ: صفت

نکته اگر اسم تفضیل مضاف باشد، به صورت صفت برترین ترجمه می‌شود. (أَحْسَنَ الْحَسَنِ: بهترین نیکی)

مضاف

پاسخ إِنَّ؛ با توجه به این‌که جای خالی در ابتدای جمله می‌باشد، باید از «إِنَّ» استفاده کنیم.

۲) سَأَلَ الْمُدِيرُ: أ فِي الْمَدْرَسَةِ طَالِبٌ؟ فَأَجَابَ: «..... طَالِبٌ هُنَا.» (لِأَنَّ) (لَا) (فَإِنَّ)

از مدیر پرسیده شد: آیا در مدرسه، دانش‌آموزی هست؟ پس جواب داد: هیچ دانش‌آموزی این‌جا نیست.

بررسی کلمات مهم سَأَلَ: فعل ماضی مجهول / أ: حرف استفهام / الْمَدْرَسَةِ: مجرور به حرف جر / طَالِبٌ: اسم فاعل از ثلاثی مجرّد / أَجَابَ:

فعل ماضی (مضارع آن: يُجِيبُ)

پاسخ لا؛ با توجه به این‌که «طالب» نه «ال» دارد و نه تنوین و در انتهای آن فتحه (َ) آمده، و نیز با توجه به معنای جمله، باید در جای خالی لای نفی جنس بیاید.

۳ حَصَرَ السُّيَاحُ فِي قَاعَةِ الْمَطَارِ؛ الدَّلِيلُ لَمْ يَخْضُرْ. (لَأَنَّ لَكِنَّ لَعَلَّ)

گردشگران در سالن فرودگاه حاضر شدند ولی راهنما حاضر نشد.

بررسی کلمات مهم السُّيَاحُ: فاعل/ قَاعَةُ: مجرور به حرف جر/ المطار: مضاف‌الیه

نکته هرگاه «لم» بر سر فعل مضارع بیاید، معنای آن را به ماضی منفی یا ماضی نقلی منفی تبدیل می‌کند.

پاسخ لَكِنَّ؛ با توجه به مفهوم جمله باید از «لَكِنَّ» استفاده کنیم.

۴ تَمَتَّى الْمُزَارِعُ: الْمَطَرُ يَنْزِلُ كَثِيرًا (كَأَنَّ لِأَنَّ لَيْتَ)

کشاورز آرزو کرد: «ای کاش باران، بسیار بیارد.»

بررسی کلمات مهم تَمَتَّى: فعل ماضی/ المزارع: اسم فاعل از ثلاثی مزید - فاعل

پاسخ لَيْتَ؛ با در نظر گرفتن معنای جمله «لَيْتَ» مناسب است.

۵ لماذا يُبْكِ الْوَلَدُ؟ جَائِعٌ (أَنَّ لَأَنَّهُ لَيْتَ)

چرا کودک گریه می‌کند؟ زیرا او گرسنه است.

بررسی کلمات مهم لماذا: جاز و مجرور (ل + ماذا: کلمه پرسشی)/ يبكي: فعل مضارع/ الطفل: فاعل

پاسخ لِأَنَّهُ؛ «أَنَّ» برای جای خالی مناسب نیست؛ زیرا «أَنَّ» در ابتدای جمله نمی‌آید. بین دو مورد باقی‌مانده نیز با توجه به معنا «لأنه» را انتخاب می‌کنیم؛ ضمن این‌که اگر «لَيْتَ» را انتخاب کنیم، جمله از نظر ساختاری ناقص است.

حل سریع در پاسخ به کلمه پرسشی «لماذا» از «لأنَّ» استفاده می‌کنیم.

التمرين الثامن

أَكْبَلُ تَرْجَمَةَ هَذَا النَّصِّ؛ ثُمَّ أَكْتُبُ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَظٌّ. [ترجمه این متن را کامل کن؛ سپس نقش کلماتی

را که زیرشان خط وجود دارد، بنویس.]

حين يَرَى «الطَّائِرُ الذَّكِيَّ» حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا قَرَّبَ عَشِيَّهُ، يَنْظَاهِرُ أَمَامَهُ بِأَنَّ جَنَاحَهُ مَكْسُورٌ، فَيَتَّبِعُ الْحَيَوَانَ الْمَفْتَرِسَ هَذِهِ الْفَرِيسَةَ، وَ يَتَّبِعِدُ عَنِ الْعُشِّ كَثِيرًا. وَ عِنْدَمَا يَتَأَكَّدُ الطَّائِرُ مِنْ خِدَاعِ الْعَدُوِّ وَ ابْتِعَادِهِ وَ إِتْقَانِ حَيَاةِ فِرَاحِهِ، يَطِيرُ بَعْتَةً.

پرنده باهوش هنگامی که جانور را نزدیک لانه‌اش می‌بیند، روبه‌رویش وانمود می‌کند که شکسته است، در نتیجه جانور درنده این شکار را تعقیب می‌کند و از لانه بسیار و وقتی که این پرنده از فریب دشمن و دور شدنش و نجات زندگی مطمئن می‌شود، پرواز می‌کند.

بررسی کلمات مهم يَرَى: فعل مضارع/ الذَّكِيَّ: صفت/ يَنْظَاهِرُ: فعل مضارع، ثلاثی مزید از باب تفاعل/ هذه: مفعول/ يَتَّبِعِدُ: فعل مضارع،

ثلاثی مزید از باب افتعال/ يَتَأَكَّدُ: فعل مضارع، ثلاثی مزید از باب تفعُّل/ الطَّائِرُ: اسم فاعل از ثلاثی مجرَّد - فاعل/ العَدُوُّ: مضاف‌الیه/ ابْتِعَادَهُ:

(ابتعاد: مصدر باب افتعال - معطوف به «خِدَاعِ»/ ه: مضاف‌الیه)/ إِتْقَانُ: مصدر ثلاثی مزید از باب افعال - معطوف به «خِدَاعِ»/ فِرَاحِ:

مضاف‌الیه/ ه: مضاف‌الیه

پاسخ درنده‌ای - بالش - دور می‌شود - جوجه‌هایش - ناگهان

الطَّائِرُ: فاعل/ حَيَوَانًا: مفعول/ مُفْتَرِسًا: صفت/ عَشِيَّهُ: مضاف‌الیه/ الْحَيَوَانَ: فاعل/ الْمَفْتَرِسُ: صفت/ عَنِ الْعُشِّ: جاز و مجرور/ خِدَاعِ: مجرور

به حرف جر/ حَيَاةِ: مضاف‌الیه

واژگان و اصطلاحات درس

معنی واژگان

<p>قِيلَ: گفته شد</p> <p>القرآن: خواندن</p> <p>القرابین: قربانی‌ها «مفرد: القربان»</p> <p>الکِتِف، الکتِف: شانه «جمع: الأکتاف»</p> <p>كَسْرٌ: شکست (شکافت)</p> <p>كونوا: باشید (کان: بود)</p> <p>ما یلی: آن چه می‌آید</p> <p>المُجِيب: برآورنده</p> <p>المفسدة: مایه تباهی</p> <p>المکسور: شکسته، شکسته شده</p> <p>التقوش: کنده‌کاری‌ها، نگاره‌ها</p> <p>«مفرد: التَّقش»</p>	<p>السُدَى: بیهوده، پوچ</p> <p>السلام: آشتی، صلح</p> <p>سوی: به جز</p> <p>السیرة: روش و کردار، سرگذشت</p> <p>الشعائر: مراسم</p> <p>الصراع: کشمکش = التزاع ≠ السَّلْم</p> <p>الطین: گل</p> <p>العصب: پی</p> <p>العظم: استخوان «جمع: العظام»</p> <p>عَقَلٌ: خردورزی کرد</p> <p>عَلَّقٌ: آویخت</p> <p>الفأس: تبر «جمع: الفؤوس»</p> <p>الفریسة: شکار «جمع: الفرائس»</p> <p>قال: گفت</p>	<p>البیان المرصوص: ساختمان</p> <p>استوار</p> <p>تَأَكَّد: مطمئن شد</p> <p>تَبِع: تعقیب کرد</p> <p>التَّجَنَّب: دوری کردن</p> <p>(ماضی: تَجَنَّبَ/ مضارع: يَتَجَنَّبُ)</p> <p>تَمَتَّى: آرزو داشت (مضارع: يَتَمَتَّى)</p> <p>حَزَنٌ: سوزاند</p> <p>الحظ: بخت «جمع: الحظوظ»</p> <p>حَمَلٌ: تحمیل کرد</p> <p>الخنيف: یکتاپرست</p> <p>الخداع: فریب</p> <p>حُذُوا: بگیریید (أخذ: گرفت)</p> <p>الدار: خانه</p>	<p>الأصنام: بت‌ها «مفرد: الصنم»</p> <p>الإنشراح: شادمانی</p> <p>الأنشودة: سرود</p> <p>أحضر: حاضر کرد، آورد</p> <p>إحسینی: از من نگهداری کن</p> <p>أعني: مرا یاری کن</p> <p>أقم وجهك: روی بیاور</p> <p>(ماضی: أقام/ مضارع: یقیم)</p> <p>أثر: روشن کن (ماضی: أناز/ مضارع: یُنیر)</p> <p>بدؤوا یتهامون: شروع به پیچ پیچ کردند</p> <p>(ماضی: تهامتس/ مضارع: یتهامتس)</p> <p>البسمات: لبخندها</p> <p>البغث: رستاخیز</p>
--	---	--	--

کلمات مترادف

<p>التَّقش = الصورة = الرسم (نگاره، کتیبه، نوشته)</p> <p>الهدف = العایة (هدف)</p> <p>یُبصِح (روشن می‌کند، نشان می‌دهد)</p> <p>یُزک (رها می‌کند)</p> <p>یُحسب = یُظن (گمان می‌کند)</p> <p>یقول = یُحدِّث = یُکَلِّم (سخن می‌گوید)</p> <p>یُقدُّ = یُخلص (نجات می‌دهد، رها می‌سازد)</p>	<p>السیرة = الطریفة (راه، روش)</p> <p>الشعب = الناس = الأمة (ملت، مردم)</p> <p>الصراع = النزاع (درگیری، کشمکش)</p> <p>الطریق = السبیل = الصراط (راه)</p> <p>العافیة = الصبحة (سلامتی)</p> <p>عرف = درک = فهم (فهمید، دانست)</p> <p>القدیم = العتیق (قدیمی، باستانی)</p> <p>القول = الحدیث = الكلام (سخن، گفتار)</p> <p>اللباس = الثوب (لباس)</p> <p>المطلوب = المراد = المقصود (هدف، خواسته شده)</p> <p>نصر = ساعد (یاری کرد)</p>	<p>الأجر = الثواب (پاداش)</p> <p>إختبر = امتحن (آزمود، امتحان کرد)</p> <p>أرسل = بعث (فرستاد)</p> <p>الأنبیاء = الرسل (پیامبران)</p> <p>الاهتمام = التوجه (توجه کردن، اهمیت دادن)</p> <p>البیان = القاعدة (اساس، بنیاد، شالوده)</p> <p>تجنَّب = إبتعد (دوری کرد)</p> <p>التقديم = الإعطاء (بخشیدن، عطا کردن)</p> <p>الجهاد = القتال (مبارزه، جنگ)</p> <p>حسب = طبق = وفقاً لـ (طبق، براساس)</p> <p>رأى = شاهد (مشاهده کرد، دید)</p>
---	---	---

کلمات متضاد

نام (خوابید) ≠ اِسْتَيْقَظَ (بیدار شد)	العافية (سلامتی) ≠ المَرَضُ / الداء (بیماری)	الأَجْمَلُ (زیباتر) ≠ الأَفْجِحُ (زشت‌تر)
النِّزَاعُ (درگیری) ≠ السَّلْمُ (صلح، آشتی)	العِزَّةُ (گران‌قدری، ارجمندی) ≠ الذَّلَّةُ (پستی)	أَمْلَأُ (پر کرد) ≠ أَفْرَعُ (خالی کرد)
النور (روشنایی) ≠ الظُّلْمَةُ (تاریکی)	القدير (نوانا) ≠ العاجز (ناتوان)	بَدَأَ (شروع کرد) ≠ خَتَمَ (خاتمه داد، تمام کرد)
يَنْجُحُ (پیروز می‌شود) ≠ يَفْشَلُ (شکست می‌خورد)	القرب (نزدیکی) ≠ البعد (دوری)	التَّجَنُّبُ (دوری گزیدن) ≠ التَّقَرُّبُ (نزدیک شدن)
يُنْهَى (بازمی‌دارد) ≠ يَأْمُرُ (دستور می‌دهد)	الكسَلُ (تنبلی) ≠ الهِمَّةُ / النَّشاطُ (جهد تلاش، تکاپو)	الحارّ (گرم) ≠ البارد (سرد)
		الحَفِيّ (پنهان) ≠ الواضِحُ (آشکار)

جمع‌های مکسر

معنی	مفرد	جمع	معنی	مفرد	جمع	معنی	مفرد	جمع
دوره، روزگار	العصر	العُصور	مجسمه، تندیس	التَّمثال	التَّمائيل	نشانه، اثر	الأثر	الأثار
استخوان	العظم	العظام	سمت، جهت	الجهة	الجهات	خدا، معبود	الإله	الآلهة
شکار	الفریسة	الفرایس	حرف	الحرف	الحروف	بیت (در شعر)	البیت	الآبیت
جوجه	الفراخ	الفرأخ	درس	الدرس	الدروس	سخن، کلام	الحديث	الأحاديث
قربانی	القربان	القربان	نقاشی، تصویر، شکل	الرسم	الرُسوم	دین، آیین	الدين	الادیان
اصل، اساس	القاعدة	القواعد	زندانی	السجن	السجون	بت	الصنم	الأصنام
شهر	المدينة	المُدُن	جهانگرد، گردشگر	السائح	السائح	عید	العيد	الأعياد
فقر، بیچاره	المسكين	المساكين	بدی	الشتر	الشُرور	بخش، جزء	العضو	الأعضاء
معنی، مفهوم	المعنى	المعاني	مردم، ملت	الشعب	الشعوب	گروه، مردم	القوم	الأقوام
نگاره، کنده‌کاری	التقش	التقوش	آیین مذهبی، مراسم مذهبی	الشعيرة	الشعائر	امت	الأمة	الأُمم
						پیامبر	النبی	الأنبياء
			بنده	العبد	العباد	شهر، سرزمین، کشور	البلد	البلاد

کلمات مشابه

عَلِقَ: آویزان کرد	عَلِمَ: دانست، فهمید	الصَّراع: درگیری، نزاع	خَرَجَ: خارج شد	المَر: گذر، گذشتن
لَعِقَ: لیسید	عَلِمَ: یاد داد	الصُّداع: سر درد	تَخَرَّجَ: فارغ‌التحصیل شد	المَر: تلخ
حَمَلَ: تحمیل کرد	الكسَلُ: تنبلی	العَظْم: استخوان	جَلَسَ: نشست	المَرّة: بار، دفعه
حَمَلَ: حمل کرد، بُرد	الكسِيلُ: تنبل	العَزم: اراده، تصمیم	أَجَلَسَ: نشانید	
حَدَّثَ: سخن گفت	الاسم: اسم، نام	النَّسب: دودمان	الفأس: تبر	
أَحَدَثَ: به وجود آورد	الإثم: گناه	التَّصُّب: نصب کردن	الرأس: سر	
الإرضاء: خشنود کردن	ذَهَبَ: رفت	الثَّراب: خاک	الثَّغيب: ملت	
الإرضاع: شیر دادن	الدَّهَب: طلا	الثَّراث: میراث، ارث	العُشْب: گیاه	

نمونه سوالات نهایی درس اول

واژه‌شناسی	ردیف
	الف ترجمه کلمات التي تحتها خط:
۱۴۰۰ خرداد	۱- عبادتُهُ وَ شَعَائِرُهُ كَانَتْ خُرَافِيَّةً. (.....)
۹۹ شهریور	۲- كَسَّرَ إِبْرَاهِيمُ جَمِيعَ الْأَصْنَامِ. (.....)
۹۹ خرداد و دی	۳- إِنَّ الْعَضَبَ مَفْسُودٌ. (.....)
۹۸ دی	۴- أَنْقَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ مِنَ النَّارِ. (.....)
۹۷ دی	۵- عَلَّقَ الْفَأْسَ عَلَى كَتِفِهِ. (.....)
۹۸ خرداد	۶- أَنْقَذَ إِبْرَاهِيمَ قَوْمَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ. (.....)
	۷- ﴿ أِقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ﴾ (.....)
	۸- يَتَّبِعُهُمُ التَّلَامِيذُ الْمُشَاغِبُونَ فِي الصَّفِّ. (.....)
	۹- يُقَدِّمُ هَذَا الْقَوْمَ الْقَرَابِينَ لِأَصْنَامِهِمْ. (.....)
	۱۰- قُذِفَ إِبْرَاهِيمَ (ع) فِي النَّارِ. (.....)
	ب عَيِّنِ الْمُتَضَادَّ وَ الْمُتَرَادِفَ:
۹۹ شهریور	۱۱- (الظُّهُور - الخنيف - الصِّراع - المُنَوَّر - المُوَحَّد - السَّلْم) الف) (..... =) ب) (..... ≠)
	۱۲- (يَضْحَكُ - الدَّاء - الدَّار - يَبْكِي - المرض - يَحْزَنُ) الف) (..... =) ب) (..... ≠)
	ج عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ:
۱۴۰۰ خرداد	۱۳- الف) العُشُّ ب) الطائر ج) الفُنْدُق د) الفِراخ
	۱۴- الف) العَظْم ب) الحَطَب ج) الفَأْس د) الحَشَب
	د اُكْتُبِ مَفْرَدًا أَوْ جَمْعًا الْكَلِمَاتِ:
۱۴۰۰ خرداد	۱۵- الفَقِير:
۹۸ دی	۱۶- عَلَّقَ الْفَأْسَ عَلَى كَتِفِ الصَّنَمِ:
	۱۷- العَظْم:
	۱۸- الأَلِهَة:
	۱۹- التَّمثال:
	۲۰- الأَناسيد:

ترجمه

٥ ترجم الآيات و الأشعار إلى الفارسية:

٢١- ﴿أ أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمَ﴾	خرداد ١٤٠٠
٢٢- ﴿أَ يَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾	خرداد و شهریور ٩٩
٢٣- ﴿قَالُوا خَرَّقُوهُ وَ انصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾	دی ٩٧، شهریور ٩٩ و خرداد ١٤٠٠
٢٤- ﴿فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾	دی ٩٩
٢٥- ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾	خرداد ٩٨
٢٦- ﴿و يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَاباً﴾	شهریور ٩٨
٢٧- و أُنزِ عَقْلِي وَ قَلْبِي بِالْعُلُومِ النَّافِعَاتِ	دی ٩٧

٩ ترجم العبارات إلى الفارسية:

٢٨- لا شَعْبَ مِنْ شُعُوبِ الْأَرْضِ إِلَّا وَ كَانَ لَهُ دِينٌ وَ طَرِيقَةٌ لِلْعِبَادَةِ.	خرداد ١٤٠٠
٢٩- يَرَى الطَّائِرُ الذَّكِيُّ حَيَوَاناً مُفْتَرِساً قُرْبَ عَشِيهِ.	خرداد ٩٩
٣٠- كُلُّ طَعَامٍ لَا يَذُكَّرُ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ، لَا بَرَكَةَ فِيهِ.	خرداد ٩٩
٣١- لَا خَيْرَ فِي قَوْلِ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ.	شهریور ٩٩
٣٢- خُذُوا الْحَقَّ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَ لَا تَأْخُذُوا الْبَاطِلَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ.	شهریور ٩٩
٣٣- أَجَابَ الْمُدِيرُ: لَا طَالِبَ هُنَا.	دی ٩٩
٣٤- إِبْرَاهِيمُ الْخَلِيلُ (ع) حَاوَلَ أَنْ يُنْقِذَ قَوْمَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ.	خرداد ٩٩
٣٥- عِنْدَمَا يَتَأَكَّدُ الطَّائِرُ مِنْ خِدَاعِ الْعَدُوِّ يَطِيرُ بَعْتَهُ.	خرداد ٩٩
٣٦- إِنَّ مِنْ السُّنَّةِ أَنْ يُخْرِجَ الرَّجُلُ مَعَ صَبيهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ.	شهریور ٩٩
٣٧- وَ قَدْ حَدَّثَنَا الْقُرْآنُ الْكَرِيمُ عَنْ سِيرَةِ الْأَنْبِيَاءِ.	شهریور ٩٩
٣٨- بَدَأَ الْقَوْمُ يَتَهَامَسُونَ: إِنَّ الصَّنَمَ لَا يَتَكَلَّمُ وَ يَقْصِدُ إِبْرَاهِيمَ الْإِسْتِهْزَاءَ بِأَصْنَامِنَا.	دی ٩٩
٣٩- الْحَضَارَاتُ الْقَدِيمَةُ تُؤَكِّدُ اهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِالذِّينِ.	خرداد ٩٨
٤٠- ثُمَّ عَلَّقَ الْقَاسِمُ عَلَى كَتِفَيْهِ وَ تَرَكَ الْمَعْبَدَ.	خرداد ٩٨
٤١- لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ.	شهریور ٩٨
٤٢- كَأَنَّ إِرْضَاءَ جَمِيعِ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرِكُ.	دی ٩٨
٤٣- لَا لِيَأْسَ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ.	دی ٩٨
٤٤- كَسَّرَ إِبْرَاهِيمُ (ع) جَمِيعَ الْأَصْنَامِ فِي الْمَعْبَدِ إِلَّا الصَّنَمَ الْكَبِيرَ.	دی ٩٨

ز

انتخب الصحيح في الترجمة:

۱۴۰۰ خرداد	۴۵- أجب: لم تسألوني؟ أسألو الصنم الكبير. الف) جواب داد: از من نپرسید، از بت بزرگ بپرسید. ب) جواب داد: چرا از من می‌پرسید؟ از بت بزرگ بپرسید.
۹۹ خرداد	۴۶- إزدادت هذه الخرافات في أديان الناس على مرّ العصور. الف) این خرافات در دین مردم در زمان‌های مختلف زیاد می‌شود. ب) این خرافات در دین‌های مردم در گذر زمان افزایش یافت.
۹۹ شهریور	۴۷- ﴿و لا تحزنك قولهم إن العزة لله جميعاً﴾ الف) و گفتارشان نباید تو را ناراحت کند زیرا ارجمندی، همه از آن خداست. ب) و گفتارشان تو را ناراحت نکرده است زیرا ارجمندی همه از آن خداست.
۹۸ دی	۴۸- إنما الفخر لعقل ثابت. الف) افتخار، تنها به خردی استوار است. ب) به درستی که افتخار به خردی استوار است.

ح

كَلِّمِ الْفَرَاغَاتِ فِي التَّرْجُمَةِ الْفَارْسِيَّةِ:

۹۹ خرداد	۴۹- تَمَتَّى الْمَزَارِعُ: «لَيْتَ الْمَطَرُ يَنْزِلُ كَثِيراً!» کشاورز: باران، زیاد ببارد!
۹۹ خرداد	۵۰- وَ أَمَلِ الصَّدْرَ أَنْشِرَاحاً وَ قَمِي بِالْبَسْمَاتِ و سینه را از و دهانم را با پر کن!
۹۹ شهریور	۵۱- وَ أَعْتَبِي فِي دُرُوسِي وَ أَدَاءِ الْوَأَجِبَاتِ و من را در درس‌هایم و تکالیف!
۹۹ شهریور	۵۲- حَضَرَ الشُّبَّانُ فِي قَاعَةِ الْمَطَارِ لِكِنَّ الدَّلِيلَ لَمْ يَخْضُرْ. گردشگران در سالن حاضر شدند ولی حاضر نشد.
۹۸ خرداد	۵۳- وَ أَمَلِ الدُّنْيَا سَلاماً شامِلاً كُلَّ الْجِهَاتِ دنیا را از فراگیر در همه جهت‌ها!
۹۸ دی	۵۴- ﴿رَبَّنَا وَ لا تُحَمِّلْنَا ما لا طاقَةَ لَنا بِهِ﴾ پروردگارا، آنچه توانش را بر ما!
۹۷ دی	۵۵- بل تراهم خُلِقُوا مِنْ طِينَةٍ بلکه آنان را که از گِل آفریده شده‌اند. آیا به جز گوشت و و بی‌اند؟
۹۷ دی	۵۶- لا كَنْزَ أَعْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ. گنجی از قناعت نیست.

قواعد

ط) تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ التَّالِيَةَ:

شہریور ۹۸	۵۷- قَطَعَ: برید	(الف) كانوا يَقْطَعُونَ (.....)	(ب) لا تَقْطَعُ (.....)
شہریور ۹۸	۵۸- نَجَّحَ: موفق شد	(الف) لَيَنْجِخُ (.....)	(ب) سَوْفَ يَنْجِخُ (.....)
شہریور ۹۸	۵۹- شَاهَدَ: مشاہدہ کرد	(الف) لَنْ يُشَاهِدَ (.....)	(ب) أُشَاهِدُ (.....)
دی ۹۷	۶۰- انْقَطَعَ: بریدہ شد	(الف) لَنْ يَنْقَطِعُ (.....)	(ب) كَانَ يَنْقَطِعُ (.....)
دی ۹۷	۶۱- ذَكَرَ: یاد کرد	(الف) لا تَذْكَرُ (.....)	(ب) لَيْتَهُ يَذْكَرُ (.....)
خرداد ۹۸	۶۲- اسْتَغْفَرَ: آمرزش خواست	(الف) أَيُّهَا النَّاسُ، اسْتَغْفِرُوا لِدُنُوبِكُمْ. (.....)	(ب) لَيْتَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ لِدُنُوبِهِمْ. (.....)
	۶۳- أَجْلَسَ: نشانید	(الف) أَجْلِسُوا صُيُوفَكُمْ عَلَى الْكَرَاسِيِّ. (.....)	(ب) كَانَ الْقَائِدُ قَدْ أَجْلَسَ الْجُنُودَ عَلَى الْأَرْضِ. (.....)

ی) اِبْحَثْ عَنْ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ فِي الْجُمْلِ التَّالِيَةِ: (اسم الفاعل - اسم المفعول - اسم المبالغة - اسم المكان - اسم التفضيل)

۶۴- أَيُّهَا الْفَاخِرُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ	إِنَّمَا النَّاسُ لَأُمَّمٌ وَ لَأَبٌ
۶۵- كُونُوا نَقَادَ الْكَلَامِ.	
۶۶- كَسَّرَ جَمِيعَ الْأَصْنَامِ فِي الْمَعْبَدِ.	
۶۷- هَذَا الْحَاكِمُ حَكَمَ بَيْنَهُمْ بِأَحْسَنِ الْحُكْمِ.	
۶۸- الْإِنْسَانُ الْأَمِينُ مُعْتَمَدٌ عِنْدَ أَصْدِقَائِهِ.	
۶۹- إِنَّ النَّفْسَ لِأَمَارَةٌ بِالسُّوءِ.	

ک) اِنتَخِبِ الْجَوَابَ الصَّحِيحَ:

شہریور ۹۸	۷۰- اللَّهُ الدُّنُوبَ إِلَّا الشَّرْكَ بِاللَّهِ. (تَغْفُرُ - يَغْفُرُ - نَغْفُرُ)
دی ۹۸	۷۱- الطَّالِبَاتُ فِي الْامْتِحَانِ. (نَجَّحَتْ - نَجَّحَ - نَجَّحْنَ)
دی ۹۷	۷۲- لَيْتَنَا اِبْتِعَدْنَا عَنِ الْكَسَلِ: ای کاش از تنبلی (دور شویم - دور می شدیم - دور شده بودم)
شہریور ۹۹	۷۳- ماضی «يُسْتَخْرَجُ» (أَخْرَجَ - اِسْتَخْرَجَ - تَخْرَجَ)

ل	عَيْنِ الْمَحَلِّ الإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطٌّ: ٧٤- الأَثَارُ الْقَدِيمَةُ تُؤَكِّدُ اهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِاللَّذِينَ. ٧٥- لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ. ٧٦- عَلَّقَ إِبْرَاهِيمُ (ع) الْفَأْسَ عَلَى كَتِفِ أَصْغَرِ الْأَصْنَامِ. ٧٧- تُؤَكِّدُ الأَثَارُ الْقَدِيمَةُ اهْتِمَامَ الْإِنْسَانِ بِاللَّذِينَ.	خرداد ۱۴۰۰ خرداد ۹۹ شهریور ۹۸ دی ۹۷
م	عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ الْمَحَلِّ الإِعْرَابِيِّ: ٧٨- إِزْدَادَاتُ الْخُرَافَاتِ فِي أَدْيَانِ النَّاسِ عَلَى مَرِّ الْعُصُورِ. الف) إِزْدَادَاتُ: ١) فَعْلٌ مَاضٍ، مَفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مَجْهُولٌ / مَبْتَدَأٌ ٢) فَعْلٌ مَاضٍ، مَفْرَدٌ، مَوْثِقٌ، مَعْلُومٌ / فَعْلٌ ب) الْعُصُورُ: ١) اسْمٌ، جَمْعٌ تَكْسِيرٌ، مُعْرَفٌ بِأَلٍ / مِضَافٌ إِلَيْهِ ٢) اسْمٌ، مَفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعْرَفٌ بِأَلٍ / مَفْعُولٌ	دی ۹۸
درک و فهم		
ن	عَيْنِ الصَّحِيحِ لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ: (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ) ٧٩- الَّذِي يَعْمَلُ فِي الْمَعْمَلِ أَوْ الْمَصْنَعِ. ٨٠- الْعَمَلُ الَّذِي لَا فَائِدَةَ فِيهِ. ٨١- الْيَوْمُ الْخَامِسُ مِنَ الْأُسْبُوعِ وَ بَعْدَهُ يَوْمُ الْخَمِيسِ. الف) الْفَأْسُ ب) التَّهَامُسُ ج) الشُّدَى د) الأَرْبَعَاءُ هـ) الْعَامِلُ	
س	عَيْنِ الصَّحِيحِ وَ الْخَطَأِ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ وَ الْوَاقِعِ: ٨٢- الْحَنِيفُ هُوَ التَّارِكُ لِلْحَقِّ وَ الْمُتَمَائِلُ إِلَى الْبَاطِلِ. ٨٣- مَنْ حَفَرَ بَيْتاً لِأَخِيهِ وَقَعَ فِيهَا. ٨٤- إِرْضَاءُ جَمِيعِ النَّاسِ أَمْرٌ مُحَالٌ. ٨٥- لَيْسَ التَّنَدُّيْنُ فِطْرِيَّاتاً فِي الْإِنْسَانِ بَعْضَ الْأَوْقَاتِ.	

پاسخ‌های تشریحی

ردیف	واژه‌شناسی
الف	کلماتی را که زیر آن‌ها خط وجود دارد، ترجمه کن:
۱-	مراسم
۲-	شکست (شکاند)
۳-	مایه تباهی
۴-	نجات داد
۵-	تبر
۶-	بت‌ها
۷-	یکتاپرست
۸-	پیچ می‌کنند، (با توجه به «التلامیذ» به صورت جمع ترجمه می‌شود).
۹-	قربانی‌ها
۱۰-	انداخته شد (ماضی مجهول است).

- ۲۹- پرندهٔ باهوش، حیوان درنده‌ای را نزدیک لانه‌اش می‌بیند.
- ۳۰- هر غذایی که نام خداوند بر آن ذکر نشود، هیچ برکتی در آن نیست.
- ۳۱- هیچ خیری در گفتاری نیست، مگر این‌که همراه عمل باشد.
- ۳۲- حق را از اهل باطل بگیرد ولی باطل را از اهل حق نگیرد.
- ۳۳- مدیر پاسخ داد: هیچ دانش‌آموزی اینجا نیست.
- ۳۴- ابراهیم خلیل (ع) تلاش کرد قومش را از عبادت بت‌ها نجات دهد.
- ۳۵- هنگامی که پرنده از فریب دشمن مطمئن می‌شود، ناگهان پرواز می‌کند.
- ۳۶- رسم است که شخص، همراه میهمانش، تا در خانه برود.
- ۳۷- قرآن کریم دربارهٔ روش پیامبران، با ما سخن گفته است.
- ۳۸- قوم شروع به پیچ‌پیچ کردند، «یقیناً بت حرف نمی‌زند و ابراهیم قصد مسخره کردن بت‌هايمان را دارد.»
- ۳۹- تمدن‌های کهن، توجه انسان به دین را تأکید می‌کنند.
- ۴۰- سپس تبر را بر شانهٔ آن (بت) آویخت و پرستشگاه را ترک کرد.
- ۴۱- کسی که هیچ عهد و پیمانی ندارد (پایبند عهد و پیمانی نیست)، هیچ دینی ندارد.
- ۴۲- گویی خشنود ساختن همهٔ مردم، هدفی است که به دست آورده نمی‌شود.
- ۴۳- هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست.
- ۴۴- ابراهیم (ع) تمام بت‌ها را به جز بت بزرگ، در معبد شکست.
- ز** [گزینۀ] صحیح را در ترجمه انتخاب کن:
- ۴۵- ب) (**نکته** «لِمَ» مخفف «لِمَاذَا» و به معنای «چرا، برای چه» می‌باشد.)
- ۴۶- ب) («ازدادت» فعل ماضی است نه مضارع. / «أدیان» جمع مکسر «دین» است. / علی مَرَّ العصور: در گذر زمان)
- ۴۷- الف) (**نکته** «لا یَحْزُنُ» فعل نهی است و نباید به صورت ماضی ترجمه شود.)
- ۴۸- الف) (در ترجمهٔ «إِنَّمَا» معمولاً از الفاظ «فقط، تنها» استفاده می‌شود.)

ب متضاد و مترادف را مشخص کن:

۱۱- الف) الحنیف = المُوَحَّد (یکتاپرست)
ب) الصَّراع (درگیری) ≠ السَّلَم (آشتی، صلح)

۱۲- الف) الدَّاء = المَرَض (بیماری)
ب) یُضَحِّکُ (می‌خندد) ≠ یَبْکِی (گریه می‌کند)

ج کلمهٔ بیگانه (ناهماهنگ) را مشخص کن:

۱۳- الف) لانه ب) پرنده ج) **هتل** د) جوجه‌ها

۱۴- الف) **استخوان** ب) هیزم ج) تبر د) چوب

د مفرد یا جمع کلمه را بنویس:

۱۵- الفُقراء (نیازمندان)

۱۶- اُكْتاف (کتف‌ها، شانه‌ها)

۱۷- العِظام (استخوان‌ها)

۱۸- الإله (خداوند، معبود)

۱۹- السَّمائیل (مجسمه‌ها)

۲۰- الأثوودة (سروده، شعر)

ترجمه**ه** آیات و اشعار را به فارسی ترجمه کن:

۲۱- ای ابراهیم! آیا تو با خدایان ما چنین کرده‌ای؟

۲۲- آیا انسان می‌پندارد که بیهوده رها می‌شود؟

۲۳- گفتند او (ابراهیم) را بسوزانید و خدایان خود را یاری کنید.

۲۴- و این روز رستاخیز است، ولی شما نمی‌دانستید. (فعل «گُنتم

لا تعلمون» معادل ماضی استمراری منفی در فارسی است.)

۲۵- هیچ دانشی نداریم جز آن‌چه تو به ما آموخته‌ای. (حرف

«لا» در این آیه، لای نفی جنس است.)

۲۶- و کافر می‌گوید: ای کاش من خاک بودم.

۲۷- و عقل و دلم را با دانش‌های سودمند روشن کن.

و عبارات را به فارسی ترجمه کن:

۲۸- هیچ ملّتی از ملّت‌های [روی] زمین نیست، مگر این‌که

دین و روشی برای عبادت داشته است. («لا» در این جمله

«لای نفی جنس» است.)

ح

جاهای خالی را در ترجمه فارسی تکمیل کن:

۴۹- آرزو کرد (تمّی) - ای کاش (لیت)

۵۰- شادمانی (انْشراحاً) - لبخندها (البسّمات)

۵۱- انجام دادن (أداء) - یاری کن (أعین)

۵۲- فرودگاه (المطار) - راهنما (الدلیل)

۵۳- صلحی (سلاماً) - بزرگن (إملاً)

۵۴- نداریم (لا ... لنا) - تحمیل نکن (لا تُحمّل)

۵۵- می‌بینی (تری) - استخوان (عظم)

۵۶- هیچ (لا) - بی‌نیازکننده‌تر (أغنی)

قواعد

ط

فعل‌های زیر را ترجمه کن:

۵۷- الف) می‌بریدند (کان + فعل مضارع = ماضی استمراری) /
ب) نمی‌بریم (مضارع منفی به «لا»، متکلم مع‌الغیر)۵۸- الف) باید موفق شود (امر به لام) / ب) موفق خواهد
شد (مستقبل)۵۹- الف) مشاهده نخواهد کرد (آینده منفی) / ب) مشاهده
می‌کنم (مضارع، متکلم‌وحده)۶۰- الف) بریده نخواهد شد (آینده منفی) / ب) بریده می‌شد
(ماضی استمراری)

۶۱- الف) یاد نکن (فعل نهی) / ب) ای کاش او یاد کند.

۶۲- الف) آموزش بخواهید (فعل امر - جمع مذکر مخاطب) /
ب) آموزش بخواهند (به سبب آمدن «لیت»، فعل مضارع به
صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود).۶۳- الف) بنشانید (فعل امر، ثلاثی مزید از باب «إفعال» -
جمع مذکر مخاطب) / ب) نشانده بود (ترکیب «کان + قد +
ماضی» معادل ماضی بعید در فارسی است).

ث

در جملات زیر به دنبال این اسم‌ها بگرد: (اسم فاعل ...)

۶۴- الفاجر: اسم فاعل از ثلاثی مجزّد

۶۵- تُقَاد (جمع ناقد): اسم فاعل از ثلاثی مجزّد (برای
تشخیص نوع یک اسم، مفردش را در نظر می‌گیریم).

۶۶- المعبّد: اسم مکان بر وزن «مفعل»

۶۷- الحاکم: اسم فاعل از ثلاثی مجزّد / أَحْسَن: اسم تفضیل
بر وزن «أفعل»

ک

جواب درست را انتخاب کن:

۶۸- مُعْتَمَد: اسم مفعول از ثلاثی مزید (م ... ت ...)

۶۹- أُمارة: اسم مبالغه (مهم‌ترین وزن‌های اسم مبالغه: فَعَال-فَعَالَة)

۷۰- يَغْفُرُ (با توجه به «اللّه» فعل مناسب با آن باید در صیغه
مفرد مذکر غایب باشد).۷۱- نَجَحَت (چون فاعل به صورت اسم ظاهر ذکر شده،
بنابراین فعل باید به صیغه مفرد بیاید، هم‌چنین با توجه به
آن‌که «الطّالبات» مؤنث است، فعل باید به صورت مؤنث بیاید).۷۲- دور می‌شدیم (فعل ماضی بعد از «لیت» و «لعلّ» به
صورت ماضی استمراری یا ماضی بعید ترجمه می‌شود).

۷۳- اسْتَخْرَجَ (از باب «استفعال» است).

ل

نقش کلماتی را که زیرشان خط وجود دارد، مشخص کن:

۷۴- اهتمام: مفعول / الإنسان: مضاف‌الیه

۷۵- اللّه: فاعل / التّاس: مفعول

۷۶- إبراهيم: فاعل / الأصنام: مضاف‌الیه

۷۷- الآثار: فاعل

درک و فهم

م

گزینه درست را در تجزیه و ترکیب (نقش) مشخص کن:

۷۸- الف) ۲ ب) ۱

ن

[واژه] صحیح‌رابطه‌ی توضیحات زیر مشخص کن: (دوکلمه اضافی است).

۷۹- کسی که در کارگاه یا کارخانه کار می‌کند. ← العامل (کارگر)

۸۰- کاری که هیچ فایده‌ای ندارد. ← السّدی (بیپوده)

۸۱- روز پنجم هفته که بعدش پنج‌شنبه است. ← الأربعاء
(چهارشنبه)

س

درست و نادرست را براساس حقیقت و واقعیت مشخص کن:

۸۲- یکتاپرست همان ترک‌کننده حق و روی آورنده به باطل
است. (نادرست)

۸۳- هرکس چاهی برای برادرش حفر کند، در آن می‌افتد. (درست)

۸۴- راضی ساختن همه مردم امری غیرممکن است. (درست)

۸۵- دینداری در انسان، گاهی اوقات [امری] فطری نیست. (نادرست)